



LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL X SKUNDO PRIEŠ LIETUVOS RESPUBLIKOS SVEIKATOS APSAUGOS MINISTERIJOS CENTRINĘ DARBO MEDICINOS EKSPERTŲ KOMISIJĄ

2020 m. gegužės 14 d. Nr. 4D-2019/1-1465
Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstaigoje gautas X (toliau vadinama – Pareiškėja) skundas (toliau vadinama – Skundas) dėl Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos Centrinės darbo medicinos ekspertų komisijos (toliau vadinama ir – Komisija arba CDMEK) pareigūnų veiksmų (neveikimo), nagrinėjant skundą dėl profesinės ligos nustatymo / nenustatymo, nepateikiant prašomos informacijos, dokumentų.

Pareiškėja 2020-02-11 pateikė patikslintą skundą (toliau vadinama – Patikslintas skundas) ir papildomus dokumentus.

2. Pareiškėja Skunde, be kitų aplinkybių, nurodo:

2.1. „Komisijos nuostatų, patvirtintų Sveikatos apsaugos ministro 2014 m. balandžio 25 d. įsakymu Nr. V-506 (toliau – ir Nuostatai), 7 punktą įtvirtina CDMEK uždavinį – vertinti profesinių ligų diagnozės nustatymo pagrįstumą ar nepagrįstumą pagal pareiškėjų skundus. Nuostatuose numatyta, kad CDMEK, be kita ko, teikia išvadas dėl profesinės ligos diagnozės nustatymo ar nenustatymo pagrįstumo (8.3 punktą)“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta).

2.2. „[...] Komisijai pateikiau 2019-08-29 skundą Nr. 1EK(13.1)-318 [toliau vadinama – skundas] (registracijos data 2019-09-02). [...] nesulaukę iš Komisijos sprendimo dėl mano skundo priėmimo klausimo išsprendimo, informacijos apie priimtą skundo nagrinėjimui paskirtą Komisijos narį ir kvietimo į organizuojamus Komisijos posėdžius, taip akivaizdžiai vilkinant išnagrinėti [...] 2019-08-29 skundą Nr. 1EK(13.1)-318 [...] ir atsisakant priimti išvadą, 2019-10-16 pateikėme prašymą Nr. 1EK(13.1)-377 dėl susipažinimo su byla Nr. 11.4 ir dėl bylos Nr. 11.4 išnagrinėjimo iš esmės.“

2.3. „2019-10-17 nuvykus mano įgaliotam asmeniui pas atsakovą [CDMEK] buvo informuotas, kad bus leista susipažinti tik 2019-10-18 nuo 10 iki 10.30 val. Atvykus mano įgaliotam asmeniui 2019-10-18 prieš 10 val. į Komisiją susipažinti su byla Nr. 11.4, kurioje yra nagrinėjamas skundas, pasitiko raštinės sekretorė, tik įėjus į patalpą, kurioje buvo visa Komisija, t. y. Komisijos nariai ir gerbiamas Komisijos pirmininkas, kuris informavo, kad skundas yra tik užregistruotas ir patalpintas byloje Nr. 11.4, o jo priėmimo klausimas iki šiol Komisijoje vykusiame pirmajame posėdyje 2019-09-26 ir 2019-10-18 vyksiančiame posėdyje nebuvo ir nebus sprendžiamas, nes tai ne Komisijos kompetencijos klausimas. Taip pat informavo, jog skundo nagrinėjimo klausimas sustabdytas, nes vyksta teisminis procesas, bei nebus nagrinėjama byla Nr. 11.4, kol nebus priimtas teismo sprendimas kitoje administracinėje byloje, kokioje byloje negalėjo nurodyti, bet po ilgų Komisijos nario paieškų buvo nurodyta Vilniaus apygardos administracinio teismo nagrinėjama administracinė byla Nr. <...>.“

2.4. „Kadangi Komisijos pirmininko, tiek jos narių paaiškinimai nenuoseklūs ir neįtikinantys bei prieštaraujantys vieni kitiems, [...] mano atstovas, paprašė Komisijos pateikti: apie Komisijos

priimtą sprendimą dėl atsisakymo priimti skundą byloje Nr. 11.4: apie Komisijos priimtą sprendimą dėl priimto skundo byloje Nr. 11.4; apie Komisijos priimtą sprendimą apie bylos Nr. 11.4 sustabdymą, kurioje Komisija nagrinėja skundą, kol bus išnagrinėta Vilniaus apygardos administracinio teismo nagrinėjama administracinė byla Nr. <...>.“

2.5. „Komisija t. y. pirmininkas ir komisijos nariai, nurodė, kad nėra jokių sprendimų ir nieko neteiks, nes taip nusprendė Komisija.“

2.6. „Nagrinėjamu atveju Komisija neįrodė, kad nėra priimtas skundas byloje Nr. 11.4 ir kad yra priimtas sprendimas nenagrinėti skundo, ir kad trūksta dokumentų ar informacijos reikalingų sprendimui dėl skundo priimti byloje Nr. 11.4.“

2.7. „Susipažinus su daline bylos Nr. 11.4, nes Komisija atsisakė pateikti visą bylos medžiagą [...], neaptikta, kad Komisija ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo skundo gavimo dienos raštu būtų informavusi suinteresuotas šalis (darbdavį (-ius), kurio įmonėje (-ėse) buvo atliekamas darbuotojo profesinių ligų priežasčių tyrimas, Fondo valdybą) apie skundo gavimą (Nuostatų 18.1 punktas).“

2.8. „Komisija taip pat neįrodė, jog skundo nagrinėjimas sustabdytas vadovaujantis Nuostatų 25.1 ar 25.2 punktų nuostatomis, nes man ir mano atstovui nepateiktas toks Komisijos sprendimas ir jis toks negalėjo būti priimtas, nes Komisijos pirmininkas ir jos nariai patvirtino, jog organizuotose Komisijos posėdžiuose [...] 2019-09-26 ir 2019-10-18 nebuvo įtrauktas mano skundo nagrinėjimo klausimas, ką patvirtina, jog aš ir mano atstovas nebuvom informuoti, taip pat neinformuoti ir kitos proceso šalys [...].“

2.9. „Komisija ne tik neįrodė, jog šiuo klausimu yra priimtas Komisijos sprendimas sustabdyti procedūrą, bet nurodė motyvų ir argumentų, koku pagrindu ir kuo tai susiję su mano pateiktu skundu, neleidami išsakyti savo nuomonės tuo klausimu, taip akivaizdžiai pažeidžiant lygiateisiškumo ir rungimosi principus.“

2.10. „Komisija privalo išnagrinėti skundą ir priimti sprendimą ne vėliau kaip per 2 mėnesius nuo skundo ir visų dokumentų ir informacijos, reikalingų sprendimui priimti, gavimo dienos, nagrinėjamu atveju akivaizdžiai įrodoma, jog Komisija turi visą informaciją ir dokumentus reikalingus byloje Nr. 11.4, kad būtų išspręstas mano skundo priėmimo klausimas byloje Nr. 11.4 ir jau priimtas Komisijos sprendimas.“

3. Pareiškėja Patikslintame skunde, be kitų aplinkybių, nurodo:

3.1. „[...] nagrinėjamu atveju pažymėtina, jog Seimo kontrolieriaus siūlymą panaikinti, pakeisti ar priimti sprendimą, pašalinti įstatymo pažeidimus, jų priežastis ir sąlygas, privalo nagrinėti institucija ar pareigūnas, kuriems toks siūlymas adresuojamas, ką patvirtina Lietuvos Respublikos Seimo kontrolieriaus 2017-05-05 pažyma Nr. 4D-2017/1-60 Dėl X skundo prieš CDMEK, kurios 22 punkte nustatytos rekomendacijos [...] ministrui Aurelijui Verygai [toliau vadinama – Ministras], pavesti atsakingiems Lietuvos Respublikos Sveikatos apsaugos ministerijos tarnautojams parengti Lietuvos Respublikos Sveikatos apsaugos ministro įsakymo dėl CDMEK nuostatų pakeitimo projektą, kuris iki šiol neparengtas.

Atlikus tyrimą ir nustačius, kad [...] Ministras nepavedė atsakingiems Ministerijos tarnautojams parengti Lietuvos Respublikos Sveikatos apsaugos ministro įsakymo dėl CDMEK nuostatų pakeitimo projekto, [...] nedelsiant pranešti Seimui ar Respublikos Prezidentui apie Ministro padarytus pažeidimus, o nustačius, kad tai buvo daroma tyčia, pareikšti ieškinį teisme dėl Ministro piktnaudžiavimu ar biurokratizmu atleidimo iš užimamų pareigų.

Tyrimo metu nustačius, kad minėtas projektas neparengtas ne dėl Ministro kaltės, bet dėl atsakingų Ministerijos tarnautojų kaltės, [...] siūlyti kolegialiai institucijai, įstaigos vadovui ar aukštesniajai institucijai skirti drausmines nuobaudas arba pareikšti ieškinį teisme dėl kaltų Ministerijos atsakingų tarnautojų piktnaudžiavimu ar biurokratizmu atleidimo iš užimamų pareigų.“

3.2. „CDMEK 2019-01-30 sprendimas Nr. 21-2020 (reg. data 2020-01-30 Nr. 3EK(13.2)-40, kuris priimtas, kaip suprantu, Komisijos 2019-01-30, tam neturint jokio teisinio pagrindo, nes Pareiškėjos skundas Komisijai buvo pateiktas tik 2019-08-29 Nr. 1EK(13.1)-318 (registracijos data 2019-09-02), taip pat Pareiškėjai visiškai neaišku, kaip komisijos sprendimas turi du

registracijos Nr. ir dvi registracijos datas, taip pat akivaizdu, jog mano 2019-08-29 skundo Nr. 1EK(13.1)-318 (registracijos data 2019-09-02) nagrinėjimas Komisijoje nebuvo sustabdytas, kadangi komisija nepateikė man nei mano įgaliotam asmeniui tokio sprendimo, taip akivaizdžiai pažeidžiant Seimo kontrolieriaus pažymoje 21 punkte, 21.1 punkte ir 21.2 punkte nustatytas rekomendacijas. Apie jų nagrinėjimo rezultatus Komisija ir LR Sveikatos apsaugos ministerija privalėjo informuoti LR Seimo kontrolierių iki 2017-06-30, kurios, kaip matyti iš esamos situacijos, ne tik nėra vykdomos, o priešingai tyčia ignoruojamos tiek Komisijos pirmininko ir jos narių, tiek LR Sveikatos apsaugos ministerijos ministro ir jos atsakingų tarnautojų [...].“

3.3. „[...] nagrinėjamu atveju pažymėtina, 2020-01-07 atvykusi į Vilniaus apygardos administracinį teismą ir susipažinusi su administracinės bylos Nr. <...> medžiaga, nes atsakovo [CDMEK] pateikta bylos medžiaga ir jos priedai nebuvo skaitmenizuoti, pavyko susipažinti tik su daline medžiaga, t. y. 135 lapais, kai atsakovė Komisija 2020-01-03 raštu Nr. 3EK (13.5)-5 dėl bylos Nr. 11.4 duomenų pateikimo nurodo pateikusi 259 lapus. Nagrinėjamu atveju pažymėtina, jog atsakovė [CDMEK] yra gavusi iš gydymų įstaigų viso 317 lapų, ką patvirtina byloje ir esantis gydymo įstaigų lydraščiai [...]. [...] prašau Jūsų nustatyti, kur yra likusi mano ligos istorijos medžiaga, imantis visų priemonių apsaugoti šių dokumentų buvimą byloje, o jų nesant pateikti, kas kaltas dėl šių dokumentų dingimo ar praradimo.“

3.4. „[...] dėl aukščiau nurodytų aplinkybių, kuriomis Ministro ir atsakingų Ministerijos tarnautojų kaltės, t. y. biurokratizmo ir piktnaudžiavimo, yra sudaromos CDMEK pirmininkui ir jos nariams, bei Viešosios įstaigos Klaipėdos Jūrininkų ligoninės 2-ojo ambulatorinio konsultacijų skyriaus darbo medicinos gydytojui Bronislovui Gyliui [toliau vadinama – Darbo medicinos gydytojas] sąlygos piktnaudžiavimui ir biurokratizmui, ką patvirtina [...] 2019-07-25 profesinės ligos patvirtinimo aktas Nr. 64, kuriuo nustatyta, kad man duomenų profesinio susirgimo pagrindimui ir nustatymui nepakanka, taip akivaizdžiai sukurdamas precedentą, taip kišantis į bylos nagrinėjimą, vykstant teisminiam ginčui Vilniaus apygardos administracinio teismo administracinėje byloje Nr. <...>, Teismo proceso Nr. <...>, kurioje priimtas 2020-01-30 sprendimas [...].“

3.5. „[...] Darbo medicinos gydytojas, priimdamas naują mano atžvilgiu 2019-07-25 profesinės ligos patvirtinimo aktą Nr. 64, apie jo pradėtą ir baigtą administracinę procedūrą manęs neinformavo, [...].“

3.6. „Dėl aukščiau įvardytų aplinkybių aš akivaizdžiai esu Komisijos pirmininko ir jos narių, darbo medicinos gydytojo, Sveikatos ministro ir jos atsakingų tarnautojų diskriminuojama, mano teisėtus interesus laikydami mažiau svarbiais, tuo pažeisdami lygybės, įstatymo viršenybės, objektyvumo principus (Konstitucijos 29 str.) ir tokiu būdu mažindami pasitikėjimą valstybės institucijomis ir pačia valstybe.“

3.7. Iš papildomai pateiktų dokumentų nustatyta:

3.7.1. CDMEK 2019-01-30 (turėtų būti: 2020-01-30, laikytina techninė rašybos klaida) priėmė sprendimą Nr. 21/2020 „Dėl X 2019-08-29 skundo, 2020-01-23 patikslinto skundo ir 2020-01-30 prašymo“. Minėtame sprendime nurodoma: „CDMEK [...] 2020 m. sausio 30 d. posėdyje sprendė dėl Komisijos kompetencijos nagrinėti Pareiškėjos 2019-08-29 skundą ir 2020-01-23 patikslintą skundą. Pareiškėja 2019-08-29 skundu, 2020-01-23 patikslintu skundu ir 2020-01-30 prašymu prašo Komisijos ištirti Darbo medicinos gydytojo 2019-07-25 profesinės ligos patvirtinimo aktą Nr. 64, dėl profesinės ligos Pareiškėjai nenustatymo pagrįstumo. [...]. Komisijos sprendimas: Atsisakyti nagrinėti Pareiškėjos 2019-08-29 skundą ir 2020-01-23 patikslintą skundą dėl Darbo medicinos gydytojo 2019-07-05 profesinės ligos patvirtinimo akto Nr. 64 dėl profesinės ligos nustatymo pagrįstumo“.

Pareiškėjai išaiškinta šio sprendimo apskundimo tvarka;

3.7.2. Vilniaus apygardos administracinis teismas 2020-01-30 sprendimu iš dalies patenkino Pareiškėjos skundą dėl Komisijos 2019-06-20 išvados Nr. 3EK panaikinimo. Teismas konstatavo: „[...] [...] yra pagrindas konstatuoti, kad Komisija neatliko išsamaus tyrimo [...]. [...] Teismas, įvertinęs Komisijos išvados turinį, pažymi, kad samprotaujamojo pobūdžio Komisijos išvados motyvai [...] yra laikomi iš esmės nepagrįstais. [...].“

Atsižvelgęs į tai, teismas vertina, kad nagrinėjamu atveju pakanka duomenų konstatuoti, jog

Komisijos išvada neatitinka Viešojo administravimo įstatymo 8 straipsnio keliamų individualaus administracinio akto turinio reikalavimų. Nustačius šias aplinkybes, nėra pagrindo papildomai pasisakyti dėl kitų ginčo šalių procesiniuose dokumentuose nurodytų argumentų. [...]. Nagrinėjamu atveju teismas byloje nustatė, kad Komisijos išvada yra nepagrįsta, todėl Komisija įpareigotina iš naujo išnagrinėti klausimą dėl pareiškėjos profesinės ligos nustatymo pagrįstumo.

Teismas pažymi, kad LVAT praktikoje yra konstatuota, jog teismo sprendimas, kuriuo buvo panaikintas viešojo administravimo subjekto priimtas aktas dėl to, kad jame netinkamai išdėstyti jo priėmimo motyvai, nereiškia, jog viešojo administravimo subjektas yra įpareigojamas priimti priešingą sprendimą – šiuo atveju viešojo administravimo subjektas gali priimti bet kokią sprendimą (ir tokį patį, koks buvo priimtas anksčiau), tačiau jame turi būti aiškiai nurodyti tokio sprendimo priėmimo motyvai (LVAT 2014 m. sausio 8 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A602-2008/2013, 2014 m. vasario 4 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A602-120/2014).“

4. Pareiškėja Skunde prašo:

„1. įpareigoti Komisiją organizuoti posėdį ir išnagrinėti mano 2019-08-29 skundą Nr. 1EK(13.1)-318 [...] nagrinėjamoje byloje Nr. 11.4, įpareigojant Komisiją pateikti išvadas dėl profesinės ligos diagnozės nenustatymo pagrįstumo;

2. Įpareigoti Komisiją pateikti man visą Nr. 11.4 bylos medžiagos patvirtintą kopiją, kuri būtų su apyrašais ir sunumeruotais lapais, įskaitant posėdžių protokolus, posėdžio garso įrašus ir visą medžiagą gautą iš gydymo įstaigų ir kt. institucijų, taip pat mano ir iš darbdavio, Fondo valdybos, Valstybinės darbo inspekcijos teritorinio skyriaus, Nacionalinio visuomenės sveikatos centro atstovo, taip pat Komisijos pasitelktų ekspertų, specialistų ir kitų suinteresuotų asmenų, tikslu tinkamai pasirengti bylos nagrinėjimui, taip užtikrinant lygiateisiškumo ir rungimosi principus;

3. įpareigoti Lietuvos Respublikos Sveikatos ministeriją [...] atlikti tarnybinį patikrinimą, priimti atitinkamas poveikio priemones Komisijos narių ir pirmininko, bei Komisijos sekretoriato atsakingų darbuotojų atžvilgiu, drausmines poveikio priemones, dėl vilkinimo ir atsisakymo išnagrinėti mano skundą nagrinėjamoje byloje Nr. 11.4, priimant išvadą dėl profesinės ligos diagnozės nenustatymo pagrįstumo ir atsisakymo pateikti visas bylos medžiagos patvirtintas kopijas, tikslu užtikrinant, kad ateityje nesikartotų analogiški įvykiai taip užtikrinant šalių lygiateisiškumo ir rungimosi principus; [...].“

5. Pareiškėja Patikslintame skunde prašo:

„1. Pareikšti ieškinį teisme dėl kaltų CDMEK pirmininko [...] ir narių [...] piktnaudžiavimu ar biurokratizmu atleidimo iš užimamų pareigų;

2. Pareikšti ieškinį teisme, kad būtų kompensuojama 10 000 (dešimt tūkstančių) Eur neturtinė žala, kuriuos aš pareiškėja patyriau ir dar patirsiu dėl CDMEK pirmininko ir jos narių, bei darbo medicinos daktaro ir LR Sveikatos ministerijos ir jos atsakingų tarnautojų padarytų ir toliau daromų biurokratizmo ir piktnaudžiavimo padarytų pažeidimų, neatsižvelgiant net į Seimo kontrolieriaus rekomendacijas;

3. Siūlyti kolegialiai institucijai, įstaigos vadovui ar aukštesniajai institucijai skirti nusižengusiems atsakingiems Lietuvos Respublikos Sveikatos apsaugos ministerijos tarnautojams neparengusiems CDMEK nuostatų pakeitimo projekto drausmines nuobaudas arba pareikšti ieškinį teisme dėl kaltų Lietuvos Respublikos Sveikatos apsaugos ministerijos atsakingų tarnautojų piktnaudžiavimu ar biurokratizmu atleidimo iš užimamų pareigų;

4. Siūlyti kolegialiai institucijai ar pareigūnui įstatymų nustatyta tvarka panaikinti, sustabdyti ar pakeisti įstatymams bei kitiems teisės aktams prieštaraujančius sprendimus ar siūlyti priimti sprendimus, kurie nepriimti dėl piktnaudžiavimo ar biurokratizmo;

5. Pranešti Seimui ar Respublikos Prezidentui apie Ministro padarytus pažeidimus arba pareikšti ieškinį teisme dėl Ministro piktnaudžiavimu ar biurokratizmu atleidimo iš užimamų pareigų;

6. Pareikšti ieškinį teisme dėl kalto piktnaudžiavimu ar biurokratizmu Darbo medicinos gydytojo atleidimo iš užimamų pareigų;

7. Nustatyti, kur šiuo metu yra Komisijos nagrinėjamoje byloje Nr. 11.4 iš gydymo įstaigų

gauti viso 317 lapai, nes teismo byloje teko susipažinti tik su 135 lapais, [...]“

TYRIMAS IR IŠVADOS

6. Siekiant išsiaiškinti Pareiškėjos nurodytas aplinkybes, kreiptasi į CDMEK, Ministeriją prašant pateikti paaiškinimus dėl Skundo teiginių bei atsakyti į klausimus.

Tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

7. CDMEK informavo, pateikė dokumentus bei paaiškinimus, iš kurių nustatyta:

7.1. „Pareiškėja 2019-08-29 Komisijai pateikė skundą Nr. 1 EK(13.1)-318 (toliau vadinama – skundas Komisijai) (registracijos data 2019-09-02) „Dėl Viešosios įstaigos Klaipėdos Jūrininkų ligoninės 2-ojo ambulatorinio konsultacijų skyriaus darbo medicinos gydytojo [...] 2019-07-25 profesinės ligos patvirtinimo akto Nr. 64 panaikinimo“.“

7.2. „Pažymime, kad vadovaujantis 2008 m. sausio 16 d. LR Sveikatos apsaugos ministro įsakymu Nr. V-37 [...] (jo galiojančia suvestine redakcija) patvirtintais Centrinės darbo medicinos ekspertų komisijos nuostatais (toliau – CDMEK nuostatai), jų 7 ir 8 punktais, CDMEK uždavinys ir funkcijos yra vertinti profesinių ligų diagnozės nustatymo pagrįstumą ar nepagrįstumą pagal darbuotojo ar darbdavio (-ių), kurio (-ių) įmonėje (-ėse) buvo atliekamas darbuotojo profesinių ligų priešasčių tyrimas, arba Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos skundus; spręsti, ar pareiškėjo skundo nagrinėjimas priklauso Komisijos kompetencijai; nagrinėti pareiškėjų skundus dėl profesinės ligos diagnozės nustatymo ar nenustatymo pagrįstumo; teikti išvadas dėl profesinės ligos diagnozės nustatymo ar nenustatymo pagrįstumo.“

7.3. „Darbo medicinos gydytojas [...] Pareiškėjos skunde Komisijai minimą 2019-07-25 profesinės ligos patvirtinimo aktą Nr. 64 surašė vadovaudamasis Komisijos 2019 m. birželio 6 dienos posėdyje priimta išvada (išvados surašymo data 2019.06.20 [...]) ir vykdydamas Komisijos įpareigojimą surašyti naują Profesinės ligos patvirtinimo aktą. Vadovaujantis CDMEK nuostatų 39 punktu Pareiškėja turėjo teisę 2019 m. birželio 6 dienos CDMEK posėdyje priimtą išvadą (išvados surašymo data 2019.06.20, registracijos Nr. 3EK(13.2)-589) skusti teismui Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka. Šia savo teise Pareiškėja pasinaudojo ir 2019 m. liepos 19 d. pateikė skundą Vilniaus apygardos administraciniam teismui „Dėl sprendimo panaikinimo“.“

7.4. „CDMEK apie tai, kad Vilniaus apygardos administracinis teismas nagrinėja Pareiškėjos skundą, sužinojo 2019 m. rugpjūčio 5 d. gavusi (reg. Nr. 1EK(13.5)-292) Vilniaus apygardos administracinio teismo 2019 m. liepos 25 d. raštą Nr. <...> (proceso Nr. <...>) „Dėl atsiliepimo ir medžiagos pateikimo“.“

7.5. „2019-08-22 Komisijos posėdžio metu į posėdžio protokolą įtrauktas Vilniaus administracinio teismo raštas, kuriame pateikiama informacija apie bylos nagrinėjimo pradžią, nes gauti visų suinteresuotų įstaigų ir asmenų atsiliepimai.“

7.6. „Vilniaus apygardos administracinio teismo 2011.01.20 nagrinėtoje administracinėje byloje Nr. 1-597-602/2011, proceso Nr. 3-61-3-02192-2010-0, teigiama, kad Viešojo administravimo įstatymo 23 str. 4 d. nustatyta, kad, jeigu paaiškėja, kad, pradėjus administracinę procedūrą, skundą tuo pačiu klausimu pradėjo nagrinėti ir teismas, administracinė procedūra sustabdoma, kol teismas išnagrinės skundą, ir apie tai pranešama asmeniui. Tuo pagrindu Komisija nenagrinėjo 2019-08-29 Pareiškėjos skundo Komisijai „Dėl Viešosios įstaigos Klaipėdos Jūrininkų ligoninės 2-ojo ambulatorinio konsultacijų skyriaus darbo medicinos gydytojo [...] 2019-07-25 profesinės ligos patvirtinimo akto Nr. 64 panaikinimo“[...].“

7.7. „Komisijoje 2019 m. spalio 17 dieną [...] buvo gautas Pareiškėjos 2019 m. spalio 16 d. prašymas „Lietuvos Respublikos Sveikatos apsaugos ministerijos Centrinės darbo medicinos ekspertų komisijos nagrinėjamoje byloje Nr. 11.4 Dėl susipažinimo su byla; Dėl 2019-10-18 bylos nagrinėjimo iš esmės“.“

7.8. „2019 m. spalio 17 d. el. laišku (registracijos Nr. 3EK(13.2)-789) Pareiškėja ir jos atstovas buvo informuoti, kad prašymai gauti, užregistruoti ir perduoti ekspertų žiniai. Tuo pačiu Pareiškėjos atstovas maloniai pakviestas susipažinti su byla 2019 m. spalio 18 dieną 10:00–10:30 val. CDMEK posėdžio metu.“

7.9. „2019 m. spalio 18 d. CDMEK posėdžio metu buvo atvykęs Pareiškėjos atstovas [*pavardė žinoma*; toliau vadinama – Pareiškėjos atstovas], kad susipažinti su savo atstovaujamosios X byla, ir jis buvo supažindintas su Komisijos atsisakymu nagrinėti Pareiškėjos skundą Komisijai, nurodant priežastį – vykstantį teisminį ginčą ir sustabdytą bylos nagrinėjimą Komisijoje. Nenorint sukurti precedento, kad kišamasi į bylos nagrinėjimą, vykstant teisminiam ginčui, šis atvejis į CDMEK posėdžio protokolą įtrauktas nebuvo.“

7.10. „2019 m. spalio 18 dieną atvykęs Pareiškėjos atstovas pateikė Pareiškėjos jam suteiktą įgaliojimą [...] ir jam, bendru Komisijos sutarimu, buvo leista susipažinti su CDMEK byloje Nr. 11.4 esančiais dokumentais (išskyrus Pareiškėjos medicininę dokumentaciją, nes apie tai įgaliojime neparasyta, o medicininės dokumentacijos be raštiško paciento sutikimo tretiesiems asmenims pateikti Komisija neturi teisės). Pareiškėjos atstovas visą byloje esančią medžiagą fotografavo mobiliuoju telefonu. Nenorint sukurti precedento, kad kišamasi į bylos nagrinėjimą, vykstant teisminiam ginčui, šis atvejis į CDMEK posėdžio protokolą įtrauktas nebuvo.“

7.11. „[...] visi sprendimai, kuriuos priima Komisija, priimami bendru sutarimu, arba balsuojant, kai komisijos narių nuomonės išsiskiria. Šiuo atveju, Komisijos atsisakymą svarstyti Pareiškėjos prašymus, kai vyksta teisminis bylos nagrinėjimas Vilniaus apygardos administraciniame teisme, Komisija priėmė bendru sutarimu. Pareiškėjos skundas Komisijai laikytinas nesvarstytu, o jo svarstymas bus atnaujinamas tik tada, kai Vilniaus administracinis teismas priims sprendimą administracinėje byloje Nr. <...>, teismo proceso Nr. <...>.“

7.12. Iš pateiktų dokumentų nustatyta:

7.12.1. Pareiškėja 2019-07-19 pateikė skundą Vilniaus apygardos administraciniam teismui. Pareiškėja skundžia CDMEK 2019-06-20 išvadą.

7.12.2. Vilniaus apygardos administracinis teismas 2019-07-25 raštu paprašė pateikti teismui atsiliepimą į skundą bei visą turimą su ginču medžiagą iki 2019-08-14.

7.12.3. Pareiškėja 2019-08-29 pateikė skundą CDMEK, kuriame skundė darbo medicinos gydytojo 2019-07-25 profesinės ligos patvirtinimo aktą;

7.12.4. CDMEK posėdžio 2019-08-22 protokole nurodoma: „Posėdžio darbotvarkė: 1. Atvejų bylų svarstymas. 2. Einamieji reikalai. [...]. Svarstyta: Byla Nr. 11.4. X [...]. Gautas Vilniaus administracinio teismo raštas, kuriame pateikiama informacija apie bylos nagrinėjimo pradžią, nes gauti visų suinteresuotų įstaigų ir asmenų atsiliepimai. Apie svarstymo laiką CDMEK bus informuota papildomai. CDMEK yra pateikęs atsiliepimą“;

7.12.5. Pareiškėjos atstovas 2019-10-16 pateikė CDMEK prašymą leisti susipažinti su byla ir dalyvavime 2019-10-18 bylos nagrinėjime iš esmės. Įgaliotas asmuo pateikė įgaliojimą.

7.13. Papildomai į Seimo kontrolieriaus 2020-02-26 paklausimą CDMEK atsakė:

7.13.1. „[...] CDMEK 2020 m. sausio 30 d. sprendimo teisėtumo klausimas šiuo metu nagrinėjamas Vilniaus apygardos administraciniame teisme (administracinė byla Nr. el3-2543-426/2020) ir dėl šios priežasties negali būti nagrinėjamas Seimo kontrolieriaus. Pareiškėja taip pat kelia klausimą dėl Vilniaus apygardos administraciniame teisme esančios administracinės bylos Nr. <...> lapų skaičiaus. Pažymėtina, kad CDMEK nevykdo Vilniaus apygardos administracinių teismo bylų tvarkymo ar saugojimo, todėl šis klausimas nepagrįstai adresuojamas CDMEK. Taip pat pažymėtina, kad CDMEK neturi Pareiškėjos ligos istorijos ar kitų medicininių dokumentų, dėl šių dokumentų buvimo ar jų praradimo Pareiškėja turėtų kreiptis į sveikatos priežiūros įstaigas, kuriose jai teikiamos sveikatos priežiūros paslaugos. CDMEK byloje, kurioje nagrinėtas klausimas dėl profesinės ligos nustatymo pagrįstumo Pareiškėjai, yra Pareiškėjos medicininių dokumentų kopijos. Pareiškėja lapų skaičiaus nurodyto sveikatos priežiūros įstaigų siunčiamuose lydraščiuose ir lapų skaičiaus esančių CDMEK byloje skirtumo klausimą kėlė nagrinėtoje byloje Vilniaus apygardos administraciniame teisme (administracinė byla Nr. <...>). Pažymėtina, kad teismo posėdžio metu CDMEK atstovas teismui nurodė, kad CDMEK turimų ir

sveikatos priežiūros įstaigų siunčiamų lapų skaičiaus skirtumas yra dėl skirtingo lapų skaičiavimo būdo: dauguma medicininių dokumentų atšviesti po du ant vieno lapo ir ant vieno lapo atšviestus du medicininius dokumentus CDMEK skaičiuoja ir numeruoja kaip vieną lapą, o sveikatos priežiūros įstaigos skaičiavo ir numeravo kaip du lapus. Pažymėtina, kad, nors Pareiškėja turi galimybę susipažinti su sveikatos priežiūros įstaigose esančiais jos mediciniais dokumentais ir sulyginti su CDMEK byloje esančiomis kopijomis, teismo posėdžio metu ji nepateikė jokių duomenų, kad CDMEK byloje trūktų medicininių dokumentų, esančių sveikatos priežiūros įstaigose, kopijų.

Informuojame, kad Pareiškėjos 2019 m. kovo 14 d. prašymas gautas ir užregistruotas CDMEK 2019 m. kovo 14 d. Nr. 1EK (13,1)-91, 2019 m. gegužės 29 d. prašymas gautas ir užregistruotas 2019 m. gegužės 30 d. Nr. 1EK (33.1)-226, 2019 m. liepos 5 d. prašymas gautas ir užregistruotas 2019 m. rugpjūčio 5 d. Nr. 1EK (13.1)-296. Informuojame, kad Pareiškėjos 2019 m. rugpjūčio 29 d. skundas, 2020 m. sausio 23 d. patikslintas skundas ir 2020 m. sausio 30 d. prašymas CDMEK išnagrinėti ir sprendimas priimtas 2020 m. sausio 30 d. (dėl rašybos klaidos sprendime nurodyta data 2019 m. sausio 30 d.). Tą pačią dieną sprendimas pasirašytinai įteiktas Pareiškėjai“;

7.13.2. Iš Vilniaus apygardos administracinio teismo 2020-03-04 nutarties turinio nustatyta, kad Pareiškėja 2020-02-25 pateikė skundą, kuriuo ji prašo panaikinti CDMEK 2020-01-30 sprendimą Nr. 21/2020.

8. Ministerija informavo, pateikė dokumentus (paaiškinimus):

8.1. į Seimo kontrolieriaus 2019-12-12 paklausimą – „Atsakydami į klausimą, ar pagrįstai Pareiškėja neinformuota apie jos skundo nenagrinėjimą, nagrinėjimo sustabdymą, informuojame, kad [...] tokia pareiga Komisijai nenustatyta. Pažymėtina, kad Komisijos pateiktais duomenimis Pareiškėjos atstovas 2019 m. spalio 18 d. atvykęs į Komisijos posėdį buvo žodžiu supažindintas su Komisijos atsisakymu nagrinėti Pareiškėjos skundą, nurodant priežastį – vykstantį teisminį ginčą ir sustabdytą bylos nagrinėjimą Komisijoje. Ministerija šiuo metu rengia CDMEK nuostatų pakeitimus, kuriais nustatys Komisijos pareigą tokiais atvejais skundą padavusį asmenį nustatytu terminu informuoti raštu. [...].

Pažymėtina, kad Komisijos pirmininko pateiktais duomenimis klausimą dėl atsisakymo svarstyti Pareiškėjos prašymus, kai vyksta teisminis bylos nagrinėjimas Vilniaus apygardos administraciniame teisme, Komisija apsvairstė ir priėmė sprendimą bendru sutarimu atsisakyti nagrinėti Pareiškėjos skundą. CDMEK nuostatuose nenustatyta, koku dokumentu Komisija įformina sprendimą nenagrinėti pateikto skundo, ir šio sprendimo įforminimą pasirenka savo nuožiūra. Ministerijos nuomone, koku konkrečiu sprendimu (protokolu, atskiru sprendimu) Komisijos sprendimas yra įforminamas, nėra reikšminga, jei užtikrinama, kad šis sprendimas būtų pateiktas asmeniui, kurio skundas atsisakyta nagrinėti, tokiu būdu sudarant jam galimybę efektyviai ginti savo teises Lietuvos administracinių ginčų komisijoje ar teisme. Kaip minėta anksčiau, ministerija šiuo metu rengia atitinkamus CDMEK nuostatų pakeitimus, kuriais nustatys Komisijos pareigą tokiais atvejais skundą padavusį asmenį nustatytu terminu informuoti raštu. Šiuo klausimu ministerija taip pat teikė konsultacijas Komisijai, po kurių Komisija 2020 m. sausio 30 d. posėdyje išnagrinėjo Pareiškėjos aukščiau nurodyto ir vėlesnių skundų priėmimo klausimą ir priėmė ir surašė dėl jų sprendimą Nr. 21/2020. Šis sprendimas tą pačią dieną įteiktas Pareiškėjai. [...].

Komisija ministerijai pateikė informaciją, kad 2019 m. spalio 18 d. atvykęs Pareiškėjos atstovas pateikė Pareiškėjos jam suteiktą įgaliojimą ir jam bendru Komisijos sutarimu buvo leista susipažinti su Komisijos byloje Nr. 11.4 esančiais dokumentais, išskyrus Pareiškėjos medicininę dokumentaciją, nes tai įgaliojime nebuvo nurodyta. Pagal 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas) (OL 2016 L 119, p. 1) 9 straipsnį, sveikatos duomenys yra priskiriami specialių kategorijų asmens duomenims, kurių tvarkymas (susipažinimas) asmens sutikimu galimas kai yra aiškus asmens sutikimas, kad tokie duomenys būtų tvarkomi (būtų leista susipažinti), ir kadangi įgaliojime nebuvo suteikta teisė susipažinti su Pareiškėjos mediciniais dokumentais, Komisija pagrįstai neleido susipažinti su Pareiškėjos mediciniais dokumentais.

Ministerijos žiniomis 2020 m. sausio 30 d. Pareiškėjai sudaryta galimybė susipažinti su visa bylos informacija (įskaitant medicininius duomenis)“;

8.2. į Seimo kontrolieriaus 2020-02-26 paklausimą – „iki Seimo kontrolieriaus rašto parengimo dienos t. y., atsakymas 2020 m. vasario 26 d. Seimo kontrolieriui neišsiųstas, nes užtruko parengto atsakymo vizavimas dėl Sveikatos apsaugos ministerijoje organizuojamų darbų ir procesų koordinavimo dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės lygio ekstremalios situacijos visoje šalyje paskelbimo ir naujojo koronaviruso (COVID-19) plitimo grėsmės valdymo.

Atsakant į Seimo kontrolieriaus prašymą informuoti dėl 2017 m. gegužės 5 d. Seimo kontrolieriaus pažymoje Nr. 4D-2017/1-60 22 punkte teiktų rekomendacijų įgyvendinimo, informuojame, kad įgyvendinant šias rekomendacijas priimtas Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2017 m. rugpjūčio 30 d. įsakymas Nr. V-1018. Šiuo įsakymu pakeistas Centrinės darbo medicinos ekspertų komisijos nuostatų 18.1 papunktis, nustatant, kad Centrinė darbo medicinos ekspertų komisija per 3 darbo dienas nuo skundo gavimo dienos raštu informuoja ne tik Pareiškėją, bet ir suinteresuotas šalis (darbuotoją, darbdavį, kurio įmonėje buvo atliekamas darbuotojo profesinių ligų priežasčių tyrimas, Fondo valdybą) apie skundo gavimą. Taip pat nustatyta, kad, gavus darbdavio skundą, jo kopija gali būti siunčiama suinteresuotai šaliai (darbuotojui, Fondo valdybai), raštu gavus jų prašymą; gavus darbuotojo skundą, jo kopija gali būti siunčiama suinteresuotai šaliai (Fondo valdybai ir, jeigu darbuotojo skunde nėra pateikta informacijos apie sveikatos būklę – darbdaviui), raštu gavus jų prašymą; gavus Fondo valdybos skundą, jo kopija gali būti siunčiama darbuotojui, raštu gavus jo prašymą.“

Tyrimui reikšmingos teisės aktų nuostatos

9. Lietuvos Respublikos įstatymai ir kiti teisės aktai

9.1. *Viešojo administravimo įstatyme (VAĮ) reglamentuojama:*

9.1.1. *3 straipsnis* – „Viešojo administravimo subjektai savo veikloje vadovaujasi šiais principais: 1) įstatymo viršenybės. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektų įgaliojimai atlikti viešąjį administravimą turi būti nustatyti teisės aktuose, o veikla turi atitikti šiame įstatyme išdėstytus teisinius pagrindus. Administraciniai aktai, susiję su asmenų teisių ir pareigų įgyvendinimu, visais atvejais turi būti pagrįsti įstatymais; 2) objektyvumo. Šis principas reiškia, kad administracinio sprendimo priėmimas ir kiti oficialūs viešojo administravimo subjekto veiksmai turi būti nešališki ir objektyvūs; 3) proporcingumo. Šis principas reiškia, kad administracinio sprendimo mastas ir jo įgyvendinimo priemonės turi atitikti būtinius ir pagrįstus administravimo tikslus; 4) nepiktnaudžiavimo valdžia. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektams draudžiama atlikti viešojo administravimo funkcijas neturint šio įstatymo nustatyta tvarka suteiktų viešojo administravimo įgaliojimų arba priimti administracinius sprendimus, siekiant kitų, negu įstatymų ar kitų norminių teisės aktų nustatyta, tikslų; [...]; 6) efektyvumo. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektas, priimdamas ir įgyvendindamas sprendimus, jam skirtus išteklius naudoja ekonomiškai, rezultatų siekia kuo mažesnėmis sąnaudomis; [...] 11) atsakomybės už priimtus sprendimus. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektas, priimdamas administracinius sprendimus, turi prisiimti atsakomybę už priimtų administracinių sprendimų sukeltus padarinius; [...]“;

9.1.2. *8 straipsnis* – „1. Individualus administracinis aktas turi būti pagrįstas objektyviais duomenimis (faktais) ir teisės aktų normomis, o taikomos poveikio priemonės (licencijos ar leidimo galiojimo panaikinimas, laikinas uždraudimas verstis tam tikra veikla ar teikti paslaugas, bauda ir kt.) turi būti motyvuotos 2. Individualiame administraciniame akte turi būti aiškiai suformuluotos nustatytos arba suteikiamos teisės ir pareigos ir nurodyta akto apskundimo tvarka. 3. Individualus administracinis aktas turi būti pasirašytas jį priėmusio pareigūno ar valstybės tarnautojo arba viešojo administravimo subjekto vadovo, jo pavaduotojo ar įgalioto asmens ir patvirtintas antspaudu. Kai individualus administracinis aktas priimamas naudojantis valstybės informacinėmis sistemomis, jo pasirašymui ir patvirtinimui antspaudu prilyginamas patvirtinimas (autorizavimas) valstybės

informacinėje sistemoje. 4. Kiekvienam asmeniui, kuriam individualus administracinis aktas yra skirtas arba kurio teisėms ir pareigoms šis individualus administracinis aktas turi tiesioginį poveikį, ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo šio akto priėmimo raštu pranešama apie individualaus administracinio akto priėmimą, kartu pridodant individualaus administracinio akto teisės aktų nustatyta tvarka patvirtintą kopiją, jeigu kiti įstatymai nenustato kitaip. Kai individualus administracinis aktas priimamas naudojantis valstybės informacinėmis sistemomis, vietoj individualaus administracinio akto teisės aktų nustatyta tvarka patvirtintos kopijos gali būti pridodamas individualaus administracinio akto išrašas.“

9.2. *Darbuotojų saugos ir sveikatos įstatyme* (Įstatymas) reglamentuojama:

9.2.1. *2 straipsnis* – „31. **Profesinė sveikata** – darbuotojų sveikata, kuriai išsaugoti ir stiprinti vykdoma darbo aplinkos kenksmingų veiksnių, lemiančių sveikatos pakenkimus, prevencija, darbo aplinkos pritaikymas darbuotojų fiziologinėms ir psichologinėms galimybėms, darbuotojų sveikatos priežiūra, įgyvendinamos sveikatos stiprinimo priemonės“;

9.2.2. *44 straipsnis* – „8. Darbuotojas, darbdavys, Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – Fondo valdyba) ar Fondo valdybos teritorinis skyrius, **nesutikdami su profesinės ligos patvirtinimo aktu, gali jį skųsti Centrinei darbo medicinos ekspertų komisijai**. Centrinė darbo medicinos ekspertų komisija sprendžia ginčytinus klausimus, susijusius su profesinės ligos diagnozės nustatymu. Centrinė darbo medicinos ekspertų komisija sudaroma iš 12 Sveikatos apsaugos ministerijos, darbdavių ir darbuotojų organizacijų ir kitų valstybės įstaigų atstovų. Ne mažiau kaip 5 šios komisijos nariai turi būti asmens sveikatos priežiūros specialistai, turintys galiojančias medicinos praktikos licencijas, suteikiančias teisę verstis medicinos praktika pagal įgytą profesinę kvalifikaciją. Šios komisijos sudarymo, veiklos, jos kompetencijai priskiriamų ginčytinų klausimų, susijusių su profesinės ligos diagnozės nustatymu, sprendimo tvarką nustato sveikatos apsaugos ministro patvirtinti Centrinės darbo medicinos ekspertų komisijos nuostatai. Centrinės darbo medicinos ekspertų komisijos narių darbas apmokamas Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių įstaigų darbuotojų ir komisijų narių darbo apmokėjimo įstatymo nustatyta tvarka. *Darbuotojas, darbdavys, Fondo valdyba ar Fondo valdybos teritorinis skyrius, nesutikdami su Centrinės darbo medicinos ekspertų komisijos sprendimu, gali jį skųsti teismui Administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.*“

9.3. *Teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatyme* (Teisės gauti informaciją įstatymas) reglamentuojama:

9.3.1. *3 straipsnis* – „Pagrindinės šio įstatymo sąvokos: [...] 4. Dokumento teikimas – dokumento atskleidimas perduodant ar kitu būdu padarant jį prieinamą pareiškėjui ar jo atstovui jų prašymu. 5. Informacija – žinios, kuriomis disponuoja institucija, vykdydama viešąsias funkcijas. [...]; 8. Pareiškėjo atstovas – asmuo, turintis teisę atstovauti pareiškėjui. [...]“;

9.3.2. *12 straipsnis* – „1. Pareiškėjas, norėdamas gauti dokumentus, kreipiasi į instituciją ir pateikia prašymą. Prašyme nurodo, kokius dokumentus ir kokių būdu pageidauja gauti, savo vardą, pavardę, adresą (jeigu pareiškėjas yra fizinis asmuo) arba pavadinimą, juridinio asmens kodą, buveinės adresą, atstovo vardą ir pavardę (jeigu pareiškėjas yra juridinis asmuo) ir kontaktinius duomenis. Jeigu dėl dokumentų kreipiasi pareiškėjo atstovas, prašyme nurodoma, kokius dokumentus ir kokių būdu pageidaujama gauti, atstovo vardas, pavardė, adresas (jeigu atstovas yra fizinis asmuo), pavadinimas, juridinio asmens kodas, buveinės adresas (jeigu atstovas yra juridinis asmuo), atstovavimą liudijantis dokumentas, pareiškėjas, kurio vardu jis kreipiasi, ir kontaktiniai duomenys. Prašymo formą institucija skelbia savo interneto svetainėje. [...]“;

9.3.3. *14 straipsnis* – „1. Jeigu kiti įstatymai nenustato kitaip, institucija nagrinėja pareiškėjo prašymą ir pareiškėjui pateikia dokumentus ne vėliau kaip per 20 darbo dienų nuo prašymo gavimo institucijoje dienos. Jeigu pareiškėjo buvo paprašyta patikslinti ar papildyti prašymą, prašymo nagrinėjimo ir dokumentų pateikimo terminas skaičiuojamas nuo patikslinto ar papildyto prašymo gavimo institucijoje dienos. 2. Jeigu pareiškėjas prašo pateikti didelės apimties ar specialiai adaptuotų, apdorotų ar kitaip perdirbtų dokumentų, institucijos vadovo ar jo įgalioto darbuotojo sprendimu šio straipsnio 1 dalyje nurodytas terminas gali būti pratęstas dar iki 20 darbo dienų ir ne vėliau kaip kitą darbo dieną po prašymo nagrinėjimo termino pabaigos raštu apie tai privaloma

pranešti pareiškėjui ir nurodyti prašymo nagrinėjimo termino pratęsimo priežastis. [...]“;

9.3.4. *15 straipsnis* – „1. Institucija atsisako pateikti pareiškėjui dokumentus, jeigu: 1) tas pats pareiškėjas pakartotinai prašo tų pačių dokumentų, kurie jam jau buvo pateikti; 2) prašomi dokumentai yra paskelbti institucijos interneto svetainėje, visuomenės informavimo priemonėse, taip pat naudojant elektronines priemones; tokiu atveju per 3 darbo dienas nuo prašymo gavimo institucijoje dienos pareiškėjui nurodomas jų paskelbimo šaltinis; 3) pagal pareiškėjo prašymą reikėtų specialiai adaptuoti, apdoroti ar kitaip perdirbti dokumentus ir tai būtų susiję su neproporcingai didelėmis darbo ir laiko sąnaudomis; 4) šio įstatymo 12 straipsnio 4 dalyje nustatyta tvarka paprašius patikslinti ir (ar) papildyti prašymą, pareiškėjas jo nepatiksina arba patikslinto prašymo turinys yra nekonkretus; 5) institucija prašomų dokumentų tvarkymą nutraukė pasikeitus institucijos funkcijoms; 6) nėra galimybės nustatyti pareiškėjo tapatumo; 7) pareiškėjas kreipiasi dėl dokumentų, kurių teikimui šio įstatymo nuostatos netaikomos šio įstatymo 2 straipsnio 2 dalyje nurodytais atvejais. 2. Jeigu institucija nustato šio straipsnio 1 dalyje nurodytus atsisakymo pateikti dokumentus pareiškėjui pagrindus, ji per 3 darbo dienas nuo prašymo gavimo institucijoje dienos priima sprendimą dėl atsisakymo pateikti dokumentus pareiškėjui. Nustačiusi, kad yra pagrindas atsisakyti pateikti jam dokumentus, institucija kitą darbo dieną nuo sprendimo priėmimo apie tai privalo pranešti pareiškėjui, nurodyti teisinį pagrindą ir informuoti apie šio sprendimo apskundimo tvarką. [...]“

9.4. *Vyriausybės 2004-04-28 nutarimu Nr. 487 patvirtintuose Profesinių ligų tyrimo ir apskaitos nuostatuose* (Ligų tyrimo nuostatai) reglamentuojama: „Darbuotojas, darbdavys (-iai), kurio (-ių) įmonėje (-ėse) buvo atliekamas darbuotojo darbo sąlygų tyrimas, Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – Fondo valdyba) ar Fondo valdybos teritorinis skyrius, nesutinkantys su profesinės ligos patvirtinimo aktu, **ne vėliau kaip per 2 mėnesius nuo profesinės ligos patvirtinimo akto gavimo gali jį skųsti Centrinei darbo medicinos ekspertų komisijai. Centrinė darbo medicinos ekspertų komisija, išnagrinėjusi skundą, surašo išvadą dėl profesinės ligos pagrįstumo (toliau – Centrinės darbo medicinos ekspertų komisijos išvada) ir priima sprendimą ankstesnio tyrimo metu surašytą profesinės ligos patvirtinimo aktą palikti galioti ar įpareigoja darbo medicinos gydytoją surašyti naują.** 35. Centrinė darbo medicinos ekspertų komisija, **išnagrinėjusi skundą, jeigu, jos nuomone, nepakanka duomenų diagnozei nustatyti, gali raštu prašyti Valstybinės darbo inspekcijos teritorinio skyriaus jį papildyti, nurodydama profesinės ligos priežasčių tyrimo akto papildymo priežastis.** 36. Valstybinės darbo inspekcijos inspektorius ne vėliau kaip per 10 darbo dienų nuo nurodyto prašymo gavimo Valstybinės darbo inspekcijos teritoriniame skyriuje pateikia papildomą medžiagą arba nurodo, kodėl jos negali pateikti. 37. Ginčytiniais atvejais, kai Centrinė darbo medicinos ekspertų komisija nustato, kad darbuotojui turėjo būti nustatyta daugiau profesinių ligų diagnozių, darbo medicinos gydytojas iš naujo surašytame profesinės ligos patvirtinimo akte nurodo visas profesinių ligų diagnozes ir šių diagnozių nustatymo data yra diena, nurodyta naikinamame profesinės ligos patvirtinimo akte. 38. Ginčytiniais atvejais, kai Centrinė darbo medicinos ekspertų komisija nustato, kad kai kurios darbo medicinos gydytojo nustatytos profesinės ligos diagnozės turi būti panaikintos, darbo medicinos gydytojas iš naujo surašytame profesinės ligos patvirtinimo akte nurodo Centrinės darbo medicinos ekspertų komisijos patvirtintas profesinių ligų diagnozes ir šių diagnozių nustatymo data yra diena, nurodyta naikinamame profesinės ligos patvirtinimo akte. 39. Centrinė darbo medicinos ekspertų komisija per 3 darbo dienas nuo Centrinės darbo medicinos ekspertų komisijos išvados surašymo išsiunčia po vieną jos egzempliorių darbo medicinos gydytojui, nustačiusiam profesinės (-ių) ligos (-ų) diagnozę (-es) ar jos (jų) nenustačiusiam, Valstybinės darbo inspekcijos teritoriniam skyriui, darbuotojui, darbdaviui (-iams), kurio (-ių) įmonėje (-ėse) buvo atliekamas darbuotojo darbo sąlygų tyrimas, Fondo valdybos teritoriniam skyriui ar Fondo valdybai, jei ji nesutiko su profesinės ligos patvirtinimo aktu ir jį skundė Centrinei darbo medicinos ekspertų komisijai, Nacionaliniam visuomenės sveikatos centrai, o jeigu Centrinės darbo medicinos ekspertų komisijos išvada surašyta dėl profesinės ligos nepagrįstumo, panaikinant profesinės ligos diagnozę (-es), vieną jos egzempliorių – ir Profesinių ligų valstybės registro tvarkymo įstaigai. 40. Darbuotojas, darbdavys (-iai), kurio (-ių) įmonėje (-ėse) buvo atliekamas darbuotojo darbo sąlygų tyrimas, Fondo valdyba ar Fondo valdybos teritorinis skyrius, nesutinkantys su Centrinės darbo medicinos ekspertų komisijos išvada, gali ją

skūsti teismui Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.“

9.5. *Sveikatos apsaugos ministro 2008-01-16 įsakymu Nr. V-37 patvirtintuose CDMEK nuostatuose* (Nuostatai; *aktuali redakcija, galiojanti nuo 2019-07-01*) reglamentuojama: „2. **Komisija atsakinga ir atskaitinga sveikatos apsaugos ministrui.** 3. Komisija savo veikloje vadovaujasi Lietuvos Respublikos Konstitucija, Lietuvos Respublikos darbuotojų saugos ir sveikatos įstatymu, kitais įstatymais, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimais, sveikatos apsaugos ministro įsakymais, kitais teisės aktais ir šiais Nuostatais. 4. Komisijos veikla grindžiama kolegialaus klausimų svarstymo, demokratijos, teisėtumo principais, taip pat asmenine Komisijos narių atsakomybe už klausimų sprendimą. [...]. 7. **Komisijos uždavinys – vertinti profesinių ligų diagnozės nustatymo pagrįstumą ar nepagrįstumą pagal darbuotojo ar darbdavio (-ių), kurio (-ių) įmonėje (-ėse) buvo atliekamas darbuotojo profesinių ligų priežasčių tyrimas, arba Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos** (toliau – Pareiškėjai) **skundus.** 8. Komisija atlieka šias funkcijas: 8.1. sprendžia, ar pareiškėjo skundo nagrinėjimas priklauso Komisijos kompetencijai; 8.2. nagrinėja pareiškėjų skundus dėl profesinės ligos diagnozės nustatymo ar nenustatymo pagrįstumo; 8.3. teikia išvadą dėl profesinės ligos diagnozės nustatymo ar nenustatymo pagrįstumo; 8.4. analizuoja profesinės sveikatos priežiūros problemas, susijusias su Komisijos veikla; 8.5. teikia informaciją Profesinių ligų valstybės registru, Sveikatos apsaugos ministerijai ir kitiems fiziniams ir juridiniams asmenims apie Komisijos priimtus sprendimus; 8.6. vykdo kitas įstatymų ir kitų teisės aktų nustatytas funkcijas. 9. Komisija, atlikdama savo funkcijas, turi teisę: 9.1. gauti iš Valstybinės darbo inspekcijos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos teritorinio skyriaus (toliau – Valstybinės darbo inspekcijos teritorinis skyrius), Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos ar jos teritorinio skyriaus (toliau – Fondo valdyba), asmens ir visuomenės sveikatos priežiūros įstaigų, darbdavių ir kitų institucijų informaciją ir dokumentus, kurių reikia Komisijos funkcijoms vykdyti. Šiame papunktyje minimi **subjektai prašomą informaciją ir dokumentus turi pateikti per Komisijos nurodytą terminą, ne trumpesnę kaip 10 darbo dienų**, išskyrus Nuostatų 26 punkte numatytus atvejus; 9.2. priimti sprendimą nedalyvaujant darbuotojui ar jo atstovui, darbdaviui (-iams), Fondo valdybos atstovui, jei jiems apie posėdžio laiką ir skundo nagrinėjimą buvo pranešta; 9.3. siųsti asmenis į asmens sveikatos priežiūros įstaigas papildomai ištirti ir patikslinti diagnozės; 9.4. pasitelkti gydytojus specialistus, ekspertus ir kviesti juos dalyvauti Komisijos posėdžiuose, sprendžiant profesinės ligos diagnozės nustatymo pagrįstumo ar nepagrįstumo klausimus; 9.5. kreiptis į Valstybinės darbo inspekcijos teritorinį skyrių dėl papildomos informacijos pateikimo; 9.6. kviesti į Komisijos posėdžius darbuotoją ar jo atstovą, darbdavį (-ius), Fondo valdybos, Valstybinės darbo inspekcijos teritorinio skyriaus, Nacionalinio visuomenės sveikatos centro prie Sveikatos apsaugos ministerijos (toliau – Nacionalinis visuomenės sveikatos centras) atstovus, kitus asmenis; [...]. 16. Pareiškėjai Komisijai kartu su skundu, kuriame nurodyti nesutikimo su profesinės ligos patvirtinimo aktu motyvai, pateikia šiuos dokumentus: 16.1. Profesinės ligos priežasčių tyrimo aktą; 16.2. Profesinės ligos patvirtinimo aktą; 16.3. kitus, Pareiškėjo nuomone, reikalingus dokumentus. 17. **Skundas nenagrinėjamas, jei:** 7.1. jis nepriklauso Komisijos kompetencijai: 17.1.1. susirgimų, neįrašytų į Profesinių ligų sąrašą, patvirtintą Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1994 m. lapkričio 30 d. nutarimu Nr. 1198 „Dėl Profesinių ligų sąrašo ir Lietuvos Respublikos profesinių ligų valstybės registro bei jo nuostatų“, atvejais; 17.1.2. kai neatliktas profesinės ligos priežasčių tyrimas ir (ar) profesinės ligos nustatymas/nenustatymas; 17.1.3. kai ginčijamas susirgimas nebuvo įtartas kaip profesinė liga; 17.2. Pareiškėjas per Komisijos nurodytą terminą, ne trumpesnę kaip 10 darbo dienų, nepateikia trūkstamų dokumentų ir (ar) informacijos, reikalingų sprendimui dėl skundo priimti (išskyrus Nuostatų 26 punkte numatytą atvejį). 18. Komisijos sekretoriatas: 18.1. registruoja Pareiškėjų skundus, adresuotus Komisijai, nurodydamas skundo gavimo datą ir registracijos numerį, ir ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo skundo gavimo dienos raštu informuoja Pareiškėją ir suinteresuotas šalis (darbuotoją, darbdavį (-ius), kurio įmonėje (-ėse) buvo atliekamas darbuotojo profesinių ligų priežasčių tyrimas, Fondo valdybą) apie skundo gavimą. Gavus darbdavio (-ių) skundą, jo kopija gali būti siunčiama suinteresuotai šaliai (darbuotojui, Fondo valdybai), raštu gavus jų prašymą; gavus darbuotojo skundą, jo kopija gali būti siunčiama suinteresuotai šaliai (Fondo

valdybai ir, jeigu darbuotojo skunde nėra pateikta informacijos apie sveikatos būklę – darbdaviui (-iams), raštu gavus jų prašymą; gavus Fondo valdybos skundą, jo kopija gali būti siunčiama darbuotojui, raštu gavus jo prašymą; 18.2. **ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo skundo gavimo dienos informuoja Komisijos pirmininką apie skundo gavimą**; 18.3. **registruoja kitus gautus dokumentus, adresuotus Komisijai, ir ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo jų gavimo dienos informuoja Komisijos pirmininką ir skundo nagrinėjimui paskirtą narį apie jų gavimą**; 18.4. **gautą informaciją ir medžiagą, susijusią su nagrinėjimais skundais, perduoda Komisijos nariams**; 18.5. raštu informuoja apie šaukiamo posėdžio datą, laiką ir vietą darbuotoją ar jo atstovą, darbdavį (-ius), kurio (-ių) įmonėje (-ėse) buvo atliekamas darbuotojo profesinių ligų priežasčių tyrimas, Fondo valdybą, prireikus – ekspertus ir Komisijos narius ne vėliau kaip likus 7 dienoms iki posėdžio; 18.6. registruoja ir saugo Komisijos posėdžių medžiagą ir kitus dokumentus; 18.7. vadovaudamasis posėdžių protokoluose pateikta informacija, rengia Centrinės darbo medicinos ekspertų komisijos veiklos suvestinę (Nuostatų priedas), teikia ją pasirašyti Komisijos pirmininkui ir iki kiekvieno ketvirčio pabaigos pateikia Sveikatos apsaugos ministerijai; [...]; 24. **Komisija išnagrinėja skundą ir priima sprendimą ne vėliau kaip per 2 mėnesius nuo skundo ir visų dokumentų ir informacijos, reikalingų sprendimui priimti, gavimo dienos**. 25. **Pareiškėjo skundo nagrinėjimas gali būti laikinai sustabdomas**: 25.1. pareiškėjo rašytiniu motyvuotu prašymu skundo nagrinėjimas gali būti sustabdomas ne daugiau kaip vieną kartą ir ne ilgesniam kaip 3 mėnesių laikotarpiui; 25.2. **Komisijai gavus informacijos apie ginčo dėl profesinės ligos tyrimo nagrinėjimą ikiteisminėse ir teisminėse institucijose. Skundo nagrinėjimas sustabdomas iki kol bus gautas galutinis sprendimas iš ikiteisminės ir (ar) teisminės institucijos**. 26. Jei Pareiškėjas ar kitas fizinis/juridinis asmuo, į kurį kreipiasi Komisija, per 4 mėnesius nuo Komisijos prašymo gavimo dienos nepateikia Komisijai jos prašomų papildomų tyrimų rezultatų ar kitų Komisijos prašomų duomenų, reikalingų sprendimui dėl profesinės ligos nustatymo/nenustatymo pagrįstumui priimti, Komisija sprendimą dėl skundo priima vadovaudamasi turima informacija. Pareiškėjo ar kito fizinio/juridinio asmens, į kurį kreipėsi Komisija, motyvuotu prašymu šis terminas gali būti pratęstas, jeigu dėl objektyvių priežasčių tyrimui atlikti arba duomenims gauti reikalingas ilgesnis laikas. 27. Komisijos posėdžiai protokoluojami. Protokole nurodoma posėdžio data ir vieta, posėdyje dalyvaujančių Komisijos narių ir kitų asmenų vardai ir pavardės, posėdyje svarstyti klausimai (Pareiškėjų skundai), sprendimų priėmimo būdas (bendru sutarimu ar balsuojant), balsavimo rezultatai (jei vyko balsavimas), priimti sprendimai. 28. Komisijos nariai per 5 darbo dienas po posėdžio Komisijos pirmininkui pateikia posėdžio protokolo dalį, susijusią su jo pristatytu skundu (posėdžio medžiaga). Už Komisijos posėdžio protokolo parengimą atsako Komisijos pirmininkas. Protokolą pasirašo Komisijos pirmininkas ir posėdyje dalyvavę Komisijos nariai. 29. **Komisijos posėdžio protokolas turi būti parengtas per 20 darbo dienų po posėdžio dienos**. 30. **Komisijos išvada dėl profesinės ligos diagnozės pagrįstumo ar nepagrįstumo surašoma ne vėliau kaip per 20 darbo dienų nuo posėdžio, kuriame priimtas sprendimas dėl profesinės ligos diagnozės nustatymo ar nenustatymo**. Komisijos išvadą pasirašo Komisijos pirmininkas. 31. Komisija per 3 darbo dienas nuo Komisijos išvados surašymo išsiunčia po vieną jos egzempliorių darbuotojui ar jo atstovui, darbdaviui (-iams), kurio (-ių) įmonėje (-ėse) buvo atliekamas darbuotojo profesinių ligų priežasčių tyrimas, Valstybinės darbo inspekcijos teritoriniam skyriui, Nacionaliniam visuomenės sveikatos centrai, Fondo valdybai, darbo medicinos gydytojui, nustačiusiam profesinę ligą (ar jos nenustačiusiam), o jeigu Komisijos išvada surašyta dėl profesinės ligos diagnozės nustatymo nepagrįstumo, panaikinant profesinės ligos diagnozę (-es), Komisijos išvada išsiunčiama ir Profesinių ligų valstybės registro tvarkymo įstaigai. [...]. 39. Darbuotojas ar darbdavys (-iai), nesutikdami su Komisijos sprendimu, gali jį skųsti teismui Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.“

Tyrimui reikšminga teismų praktika

10. Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo praktika

10.1. *Konstitucinis Teismas 2004-12-13 nutarime, priimtame byloje Nr. 51/01-26/02-19/03-22/03-26/03-27/03*, konstatavo:

„[...] Valstybės tarnyba turi veikti paklusdama tik Konstitucijai ir teisei. Kiekviena valstybės ar savivaldybės institucija, per kurią vykdomos valstybės funkcijos, **kiekvienas valstybės tarnautojas turi paisyti teisėtumo reikalavimų**. Valstybės tarnautojai turi **nepiktnaudžiauti jiems nustatytais galiomis, nepažeisti teisės aktų reikalavimų**. Konstitucinis Teismas 2000-06-30 nutarime konstatavo, kad valstybės institucijos, pareigūnai turi saugoti, ginti žmogaus teises ir laisves; ypač svarbu, kad, vykdydami jiems patikėtas funkcijas, jie patys nepažeistų žmogaus teisių ir laisvių [...]. [...] Konstitucinis Teismas 2004-07-01 nutarime ir 2004-11-05 išvadoje konstatavo, kad **Konstitucijoje yra įtvirtintas atsakingo valdymo principas. Valdžios atsakomybė visuomenei – teisinės valstybės principas, kuris įtvirtintas Konstitucijoje nustačius, kad valdžios įstaigos tarnauja žmonėms [...]** (Konstitucinio Teismo 1999-05-11 nutarimas, 2004-11-05 išvada) [...]“;

10.2. *Konstitucinis Teismas savo 2003-12-30 nutarime*, be kita ko, yra konstatavęs:

„[...] Konstitucijos 29 straipsnyje yra įtvirtintas visų asmenų lygybės įstatymui, teismui ir kitoms valstybės institucijoms ar pareigūnams principas. Konstitucinis Teismas savo nutarimuose ne kartą yra konstatavęs, kad tai yra formalios *asmenų lygybės principas*. Aiškindamas Konstitucijos 29 straipsnio turinį Konstitucinis Teismas savo nutarimuose ne kartą yra konstatavęs, kad šio principo turi būti laikomasi ir leidžiant įstatymus, ir juos taikant. Šis principas įpareigoja vienodus faktus teisiškai vertinti vienodai ir draudžia iš esmės tokius pačius faktus savavališkai vertinti skirtingai.

Visų asmenų lygybės principas reiškia ir tai, kad atitinkamos rūšies santykių subjektams – visiems vienodais požymiais pasižymintiems asmenims (jų grupėms) turi būti taikomas tas pats įstatymas ar kitas teisės aktas – tas pats vienodas, visiems tos kategorijos subjektams bendras, lygus matas. Vienodai turi būti taikomos tiek materialiosios, tiek proceso teisės normos.

Konstitucinis visų asmenų lygybės įstatymui principas būtų pažeidžiamas, jei tam tikra grupė asmenų, kuriems yra skiriama teisės norma, palyginti su kitais tos pačios normos adresatais, būtų kitaip traktuojama, nors tarp tų grupių nėra tokio pobūdžio ir tokios apimties skirtumų, kad toks nevienodas traktavimas būtų objektyviai pateisintinas (Konstitucinio Teismo 1996 m. lapkričio 20 d. nutarimas). [...]“;

10.3. *Konstitucinis Teismas savo 2011-06-23 sprendime*, be kita ko, yra konstatavęs:

„[...] Konstitucinis Teismas ne kartą yra konstatavęs, kad konstitucinio teisinės valstybės principo negalima aiškinti kaip įtvirtinto tik Konstitucijos preambulėje; neatsiejami konstitucinio teisinės valstybės principo elementai yra *teisėtų lūkesčių apsauga, teisinis tikrumas ir teisinis saugumas*; konstitucinis proporcingumo principas yra vienas iš konstitucinio teisinės valstybės principo elementų. Konstitucinis Teismas yra konstatavęs ir tai, kad Konstitucijos 29 straipsnyje įtvirtintas asmenų lygiateisiškumo principas (*inter alia* Konstitucinio Teismo 2005 m. rugpjūčio 23 d., 2010 m. gegužės 28 d., 2010 m. lapkričio 9 d. nutarimai). [...]“;

10.4. *Konstitucinis Teismas savo 2004-12-13 nutarime* yra konstatavęs:

„[...] Konstitucinis teisinės valstybės principas suponuoja įvairius reikalavimus įstatymų leidėjui, kitiems teisėkūros subjektams: teisėkūros subjektai teisės aktus gali leisti tik neviršydami savo įgaliojimų; teisės aktuose nustatyti reikalavimai turi būti grindžiami bendro pobūdžio nuostatomis (teisės normomis ir principais), kurias įmanoma taikyti visiems numatytiems atitinkamų teisinių santykių subjektams; diferencijuotas teisinis reguliavimas turi būti grindžiamas tik atitinkamais teisės aktais reguliuojamų visuomeninių santykių subjektų padėties objektyviais skirtumais; kad teisinių santykių subjektai galėtų žinoti, ko iš jų reikalauja teisė, teisės normos turi būti nustatomos iš anksto, teisės aktai turi būti oficialiai skelbiami, jie turi būti vieši ir prieinami; įstatymuose ir kituose teisės aktuose nustatytas teisinis reguliavimas turi būti *aiškus, suprantamas, neprieštaringas, teisės aktų formuluotės turi būti tikslios*, turi būti užtikrinami teisės sistemos nuoseklumas ir vidinė darna, teisės aktuose neturi būti nuostatų, vienu metu skirtingai reguliuojančių tuos pačius visuomeninius santykius; kad teisinių santykių subjektai galėtų savo elgesį orientuoti pagal teisės reikalavimus, teisinis reguliavimas turi būti santykinai stabilus; teisės aktais negalima reikalauti neįmanomų dalykų (*lex non cogit ad impossibilia*); teisės aktų galia yra nukreipta į ateitį,

įstatymų ir kitų teisės aktų galiojimas atgal neleidžiamas (*lex retro non agit*), nebent teisės aktu būtų sušvelninama teisinių santykių subjekto padėtis ir kartu nebūtų pakenkiama kitiems teisinių santykių subjektams (*lex benignior retro agit*); [...];“

10.5. *Konstitucinis Teismas 2013-05-16 nutarime* yra konstatavęs:

„[...] Konstituciniai sveikatos apsaugos pagrindai yra įtvirtinti Konstitucijos 53 straipsnio 1 dalyje, kurioje nustatyta: „Valstybė rūpinasi žmonių sveikata ir laiduoja medicinos pagalbą bei paslaugas žmogui susirgus. Įstatymas nustato piliečiams nemokamos medicinos pagalbos valstybinėse gydymo įstaigose teikimo tvarką.“

Žmogaus ir visuomenės sveikata yra viena svarbiausių visuomenės vertybių (*inter alia* Konstitucinio Teismo 2002 m. liepos 11 d., 2005 m. rugsėjo 29 d., 2011 m. birželio 21 d. nutarimai). Aiškindamas konstitucinę nuostatą, kad valstybė rūpinasi žmonių sveikata, Konstitucinis Teismas ne kartą yra konstatavęs, jog žmonių sveikatos apsauga yra konstituciškai svarbus tikslas, viešasis interesas, o rūpinimasis žmonių sveikata – tai valstybės funkcija (*inter alia* Konstitucinio Teismo 2004 m. sausio 26 d., 2005 m. rugsėjo 29 d., 2011 m. birželio 21 d. nutarimai).

Konstitucijos 53 straipsnio 1 dalies nuostata, kad valstybė rūpinasi žmonių sveikata, yra išreikštas konstitucinis principas, įvairiais aspektais atsispindintis ir kitose Konstitucijos nuostatose (pirmiausia kitose tos pačios dalies nuostatose, bet ne tik jose), kuriuo turi būti grindžiama visa su žmonių sveikata susijusi valstybės veikla“;

10.6. *Konstitucinis Teismas 2014-05-09 nutarime* yra konstatavęs:

„Konstitucijos 46 straipsnio 3 dalies nuostata, jog valstybė reguliuoja ūkinę veiklą taip, kad ji tarnautų bendrai tautos gerovei, aiškintina *inter alia* kartu su Konstitucijos 53 straipsnio 1 dalimi, kurioje nustatyta, kad valstybė rūpinasi žmonių sveikata. Aiškindamas Konstitucijos 53 straipsnio 1 dalį, Konstitucinis Teismas yra konstatavęs, kad žmogaus ir visuomenės sveikata yra viena svarbiausių visuomenės vertybių (Konstitucinio Teismo 2002 m. liepos 11 d., 2005 m. rugsėjo 29 d., 2009 m. rugsėjo 2 d., 2011 m. birželio 21 d. nutarimai), taip pat kad žmonių sveikatos apsauga yra konstituciškai svarbus tikslas, viešasis interesas, o rūpinimasis žmonių sveikata – tai valstybės funkcija (Konstitucinio Teismo 2002 m. sausio 14 d., 2004 m. sausio 26 d., 2005 m. rugsėjo 29 d., 2009 m. rugsėjo 2 d., 2011 m. birželio 21 d. nutarimai).“

11. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktika

11.1. *Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo* (toliau vadinama ir – LVAT) 2012-03-01 nutartyje (administracinė byla Nr. A⁵⁰²-1605/2012), be kita ko, nurodyta:

„[...] Lietuvos Respublikos Konstitucija įtvirtina atsakingo valdymo (gero administravimo) principą (Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 1999 m. gegužės 11 d., 2004 m. gruodžio 13 d. nutarimai, 2004 m. lapkričio 5 d. išvada). Vienas iš gero administravimo principų yra konstitucinė nuostata, kad visos valdžios įstaigos tarnauja žmonėms (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2005 m. gegužės 31 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A¹⁰-655/2005). Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo (toliau – ir Viešojo administravimo įstatymas) 1 straipsnyje, apibrėžiančiame aptariamo įstatymo paskirtį, nustatyta, jog šis įstatymas sudaro prielaidas įgyvendinti Lietuvos Respublikos Konstitucijos nuostatą, kad visos valdžios įstaigos tarnauja žmonėms; nustato viešojo administravimo principus, viešojo administravimo sritis, viešojo administravimo subjektų sistemą ir administracinės procedūros organizavimo pagrindus; garantuoja asmenų teisę apskųsti viešojo administravimo subjektų veiksmus, neveikimą ar administracinius sprendimus, taip pat teisę į įstatymais pagrįstą ir objektyvų asmenų prašymų, skundų ir pranešimų nagrinėjimą; įtvirtina kitas asmenų ir viešojo administravimo subjektų teises ir pareigas viešojo administravimo srityje. Viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnyje nurodyta, kad viešojo administravimo subjektai savo veikloje vadovaujasi įstatymo viršenybės, objektyvumo, proporcingumo, nepiktnaudžiavimo valdžia, efektyvumo, subsidiarumo ir kitais šioje įstatymo normoje išvardytais principais. Tai reiškia, jog kiekviena viešojo administravimo institucija yra saistoma bendrųjų, be kita ko, konstitucinių teisės principų (teisinės valstybės, valdžios įstaigos tarnauja žmonėms, teisės viršenybės, draudimo diskriminuoti, asmenų lygybės prieš įstatymą,

proporcingumo ir kt.) bei *gero administravimo, atsakingo valdymo* principų (teisėtumo, objektyvumo, nepiktnaudžiavimo valdžia, skaidrumo ir kt.)“;

11.2. *LVAT 2016-09-16 apžvalgoje* (Administracinė jurisprudencija. 2016, 30), be kita ko, nurodyta:

„Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija gerą administravimą įvardija kaip pagrindinę teisę. [...]. Administracinės taisyklės turi svarbią reikšmę įgyvendinant teisę, įskaitant ir teisę, susijusią su pagrindinių žmogaus teisių apsauga. Administracinė teisė savaime yra svarbus teisių apsaugos veiksnys. Antai, teisė būti išklaustytam ir pareiga surinkti pakankamai informacijos (prieš priimant sprendimą) yra neatsiejama įvairių materialiuju teisių, laiduojamų nacionalinių konstitucijų ir įstatymų, įgyvendinimo dalis. Todėl šios taisyklės gali veikti kaip priemonė tikslui – materialiuju teisių įgyvendinimui konkrečioje situacijoje – pasiekti. [...] Geras administravimas, įtvirtintas kaip asmenų subjektinė teisė, viešojo administravimo subjektus ne tik įpareigoja paisyti teisinių reikalavimų, bet taip pat suteikia asmenims šios teisės įgyvendinamumo garantiją jų santykiuose su administraciniais organais (*Wakefield 2007, 58-59*). [...]“;

11.3. „Viešojo administravimo subjektų veiksmai turi būti aiškūs, nedviprasmiški. Viešojoje teisėje veikiančios įstatymo viršenybės ir teisinio apibrėžtumo principai lemia tai, kad visi viešojo administravimo subjektai turi tik tokius įgalinimus, kurie jiems yra suteikti konkrečiomis teisės aktu nuostatomis, plečiamas valdymo institucijų kompetencijos aiškinimas yra negalimas (*LVAT 2009-04-09 sprendimas administracinėje byloje Nr. A⁵⁵⁶-476/2009; 2009-12-23 nutartis administracinėje byloje Nr. A⁵⁰²-1505/2009*). „Priimant sprendimą dėl konkretaus prašymo (arba kitokio pobūdžio kreipimosi, nepriklausomai nuo tokio dokumento formos) turi būti veikiamas paisant pagrindiniame šalies įstatyme – Konstitucijoje – įtvirtinto, atkartojamo ir Viešojo administravimo įstatyme, principo, kad valdžios įstaigos tarnauja žmonėms“ (*2013-03-05 nutartis administracinėje byloje Nr. A556-439/2013*)“;

11.4. *LVAT 2019-01-30 nutartyje* (administracinė byla Nr. eA-691-1062/2019) nurodyta:

„Įstatymo 44 straipsnyje 7–8 dalyse nustatyta, kad darbuotojas ar darbdavys, nesutikdami su nelaimingo atsitikimo darbe arba nelaimingo atsitikimo pakeliui į darbą ar iš darbo, arba profesinės ligos priežasčių tyrimo aktais, gali juos skųsti vyriausiajam valstybiniam darbo inspektoriui. Vyriausiojo valstybinio darbo inspektoriaus sprendimas dėl pareiškimų, kuriuose skundžiami nelaimingų atsitikimų darbe arba nelaimingo atsitikimo pakeliui į darbą ar iš darbo, arba profesinės ligos priežasčių tyrimo aktai, gali būti skundžiamas teismui Administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka. Darbuotojas ar darbdavys, nesutikdami su profesinės ligos patvirtinimo aktu, gali jį skųsti Centrinei darbo medicinos ekspertų komisijai.

Iš aptarto teisinio reguliavimo darytina išvada, kad darbuotojas ir darbdavys gali skųsti profesinės ligos priežasčių tyrimo aktą vyriausiajam valstybiniam darbo inspektoriui, o jo sprendimą teismui; taip pat numatyta, kad **profesinės ligos patvirtinimo aktas gali būti skundžiamas Centrinei darbo medicinos ekspertų komisijai**. [...].

Tyrimo nuostatų 34 punkte taip pat nustatyta, kad Centrinė darbo medicinos ekspertų komisija, išnagrinėjusi skundą, surašo išvadą dėl profesinės ligos pagrįstumo ir priima sprendimą ankstesnio tyrimo metu surašytą profesinės ligos patvirtinimo aktą palikti galioti ar įpareigoja darbo medicinos gydytoją surašyti naują.

Iš pirmiau aptarto teisinio reguliavimo matyti, kad Centrinei darbo medicinos ekspertų komisijai įgaliojimai nagrinėti ginčus dėl profesinės ligos diagnozės nustatymo yra nustatyti įstatymu ir minėtu Vyriausybės 2004 m. balandžio 28 d. nutarimu Nr. 487, todėl **atmestinas apeliacinio skundo argumentas, kad Centrinė darbo medicinos ekspertų komisija nelaikytina viešojo administravimo subjektu, jos aktas nesukelia teisinių padarinių ir byla turi būti tuo pagrindu nutraukta**. [...].

Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2008 m. sausio 16 d. įsakymu Nr. V-37 patvirtintų Centrinės darbo medicinos ekspertų komisijos nuostatų (bylai aktuali redakcija, galiojusi nuo 2014 m. gegužės 1 d. iki 2016 m. balandžio 1 d.) CDMEK uždavinys – vertinti profesinių ligų diagnozės nustatymo pagrįstumą ar nepagrįstumą pagal pareiškėjų skundus (Ekspertų komisijos nuostatų 7 p.). Viena iš Komisijos funkcijų yra teikti išvadas dėl profesinės ligos diagnozės nustatymo

ar nenustatymo pagrįstumo (8.3 papunktis). Iš Ekspertų komisijos nuostatų 30 ir 31 punktų matyti, kad sprendimas dėl profesinės ligos diagnozės pagrįstumo ar nepagrįstumo įforminamas surašant atitinkamą CDMEK išvadą. [...]. Pagal Tyrimo nuostatų 35 punktą Centrinė darbo medicinos ekspertų komisija, išnagrinėjusi skundą, jeigu, jos nuomone, nepakanka duomenų diagnozei nustatyti, gali raštu prašyti Valstybinės darbo inspekcijos teritorinio skyriaus jį papildyti, nurodydama profesinės ligos priežasčių tyrimo akto papildymo priežastis.

Apibendrinant nurodytąjį teisinį reguliavimą nagrinėjamos bylos kontekste, darytina išvada, kad Komisija tiria, ar pagrindai buvo nustatyta / nenustatyta profesinės ligos diagnozė ir turi įgaliojimus įpareigoti darbo medicinos gydytoją surašyti naują Profesinės ligos patvirtinimo aktą arba raštu prašyti Valstybinės darbo inspekcijos teritorinio skyriaus jį papildyti, nurodydama profesinės ligos priežasčių tyrimo akto papildymo priežastis.

Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas yra pažymėjęs, kad *CDMEK yra speciali ekspertinė institucija, kuri pagal teisės aktus yra įgaliota nagrinėti ir yra kompetentinga spręsti ginčus dėl profesinių ligų diagnozės nustatymo (nenustatymo) pagrįstumo. Ji tai atlieka pasitelkdama specialias žinias, reikalingas kvalifikuotam duomenų vertinimui medicinine prasme* (žr., pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2016 m. gruodžio 13 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A-916-858/2016). [...].

Teisėjų kolegija pažymi, kad pirmiau nurodyti Komisijos įgaliojimai (teisės) nagrinėjant ginčus dėl profesinių ligų diagnozės nustatymo (nenustatymo) pagrįstumo kartu suponuoja pareigą kitai šaliai (darbdaviui ir kitoms institucijoms) teikti Komisijai jų turimą informaciją ir dokumentus, taip pat (fizinis ar juridinis asmenis, susijusius su nagrinėjamu ginču) atvykti į Komisijos posėdžius, kai toks poreikis Komisijai vykdant jos funkcijas iškyla. Nuostatų 16 punkte nustatyta, kad pareiškėjas (darbuotojas, darbdavys) Komisijai kartu su skundu, kuriame nurodyti nesutikimo su profesinės ligos patvirtinimo aktu motyvai, pateikia šiuos dokumentus: Profesinės ligos priežasčių tyrimo aktą; Profesinės ligos patvirtinimo aktą; kitus, Pareiškėjo nuomone, reikalingus dokumentus. CDMEK, gavusi pareiškėjo prašymą įvertinti profesinės ligos nustatymo pagrįstumą, turėjo pirmiausia atlikti kompleksinę dokumentų analizę ir vadovaujantis jai suteiktomis teisėmis nustatyti, ar profesinės ligos diagnozė nustatyta pagrįstai bei surašyti atitinkamą išvadą. Kompleksinė dokumentų analizė reiškia tai, kad CDMEK, atsižvelgdama į Profesinių ligų sąrašą, taip pat profesinės ligos nustatymo kriterijus (jų 6 punktą) turi kompleksiskai įvertinti duomenis apie darbuotojo ligos ir gyvenimo anamnezės, darbo veiklos raidą (profesiją, darbo pobūdį, kenksmingus darbo aplinkos veiksnius ir minimalų jų poveikio intensyvumą bei trukmę ir kt.), profesinės ligos kliniką, asmens sveikatos istorijos ir kitų medicininių dokumentų duomenis (žr., pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2011 m. rugsėjo 26 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A146-2817/2011; 2016 m. kovo 21 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A-930-502/2016).“

Tyrimo išvados

12. Skundas, Patikslintas skundas nagrinėjami tik VAI, Teisės gauti informaciją įstatymo, Įstatymo, Ligų tyrimo nuostatų, Nuostatų (pažymos 9 punktas) taikymo aspektu. Seimo kontrolieriai nesprenžia ginčų dėl teisės.

Vadovaudamiesi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 12 straipsnio nuostatomis, Seimo kontrolieriai tiria pareiškėjų skundus dėl pareigūnų piktnaudžiavimo, biurokratizmo ar kitaip pažeidžiamų žmogaus teisių ir laisvių viešojo administravimo srityje. Šio tyrimo metu Seimo kontrolierius nevertino CDMEK priimtų sprendimų pagrįstumo ir teisėtumo, kadangi jie yra skundžiami teismui.

Pagal Lietuvos Respublikos teismų įstatymo 1, 2, 3 straipsnių nuostatas, teisingumą Lietuvos Respublikoje vykdo tik teismai. Seimo kontrolierius pasisakyti dėl CDMEK priimtų sprendimų gali tiek, kiek nepriskirta teismų kompetencijai.

Vadovaujantis Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 21 punktu, Seimo kontrolieriai turi teisę pasisakyti (teikti siūlymus arba pastabas) dėl viešojo administravimo gerinimo

net ir klausimais, nepriskirtais Seimo kontrolieriaus kompetencijai. Pagal Seimo kontrolierių įstatymo 19² straipsnio nuostatas, Seimo kontrolierių įstaiga yra nacionalinė žmogaus teisių institucija (NŽTI). **Svarbiausi NŽTI tikslai** – pasisakyti įvairiais žmogaus teisių klausimais ir, bendradarbiaujant su visuomene, kelti aktualias žmogaus teisių problemas, atlikti kitas pagrindines NŽTI funkcijas, apibrėžtas JT Generalinės Asamblėjos priimtoje rezoliucijoje.

13. Atsižvelgus į šio tyrimo metu nustatytas aplinkybes, į teisinį reglamentavimą ir išanalizavus teismų praktiką, pažymima:

13.1. CDMEK yra speciali ekspertinė institucija, kuri pagal teisės aktus yra įgaliota nagrinėti ir yra kompetentinga spręsti ginčus dėl profesinių ligų diagnozės nustatymo (nenustatymo) pagrįstumo. Ji tai atlieka pasitelkdama specialias žinias, reikalingas kvalifikuotam duomenų vertinimui medicininio aspektu. CDMEK yra viešojo administravimo subjektas, kurios priimti aktai išnagrinėjus skundą sukelia asmenims pasekmes;

13.2. vadovaujantis Įstatymo nuostatomis, darbuotojas, **nesutikdamas su profesinės ligos patvirtinimo aktu, gali jį skųsti Centrinei darbo medicinos ekspertų komisijai**;

13.3. Konstitucijos 46 straipsnio 3 dalies nuostata, jog valstybė reguliuoja ūkinę veiklą taip, kad ji tarnautų bendrai tautos gerovei, aiškintina *inter alia* kartu su Konstitucijos 53 straipsnio 1 dalimi, kurioje nustatyta, kad valstybė rūpinasi žmonių sveikata (*Konstitucinio Teismo 2014-05-09 nutarimas*).

Ministerija yra valstybės politiką sveikatos apsaugos srityje organizuojanti viešojo administravimo institucija. Sveikatos apsaugos ministerijos veiklos tikslai – formuoti valstybės politiką asmens sveikatos priežiūros srityje, organizuoti, koordinuoti ir kontroliuoti jos įgyvendinimą. Taigi, Ministerija, įgyvendindama veiklos tikslus, pagal jai priskirtą kompetenciją privalo vykdyti konstitucinę valstybės priedermę rūpintis žmonių sveikata;

13.4. nagrinėjamu atveju Pareiškėja skundžiasi CDMEK veikla, neinformavus apie skundo nagrinėjimo eigą, neteikus prašomos informacijos;

13.5. nustatyta, kad:

13.5.1. *dėl Pareiškėjos 2019-08-29 skundo, 2020-01-23 patikslinto skundo ir 2020-01-30 prašymo CDMEK 2020-01-30 priėmė sprendimą*, „atsisakyti nagrinėti Pareiškėjos 2019-08-29 skundą ir 2020-01-23 patikslintą skundą dėl Darbo medicinos gydytojo 2019-07-25 profesinės ligos patvirtinimo akto Nr. 64“ (pažymos 3.7.1 punktas). *Šį sprendimą Pareiškėja apskundė Vilniaus apygardos administraciniam teismui* (pažymos 7.13.2 punktas), *kuriame ir bus sprendžiamas minėto sprendimo pagrįstumo ir teisėtumo klausimas*.

Seimo kontrolierius, įvertinęs pateiktą medžiagą (Pareiškėjos, CDMEK paaiškinimus, Ministerijos informaciją, dokumentus), pažymi, kad CDMEK veikla, gavus Pareiškėjos 2019-08-29 skundą, laikytina nepakankama, dėl ko Pareiškėja yra nepatenkinta, konfliktinė situacija toliau tęsiasi:

1) vadovaujantis Nuostatais, Komisija turi išnagrinėti skundą ir priimti sprendimą ne vėliau kaip per 2 mėnesius nuo visų dokumentų gavimo. Pažymėtina, kad Komisija sprendimą dėl 2019-08-29 skundo priėmė praėjus beveik 5 mėnesiams ir tik Ministerijai rekomendavus. Seimo kontrolieriui nepateikta informacija, kad Komisija Pareiškėjos prašė pateikti papildomus dokumentus, informaciją, o Pareiškėja jų nepateikė arba vilkino pateikti, dėl ko Komisija negalėjo priimti sprendimo anksčiau;

2) Komisija sprendžia, ar asmenų skundų nagrinėjimas priklauso Komisijos kompetencijai. Nuostatuose (pažymos 9.5 punktas) numatyti **skundo nenagrinėjimo (17 punktas) ir skundo nagrinėjimo sustabdymo pagrindai (25 punktas)**. Seimo kontrolieriui nepateikta informacija, kad Komisija (iki 2020-01-30 sprendimo) būtų priėmusi sprendimą dėl skundo nenagrinėjimo arba skundo nagrinėjimo sustabdymo bei apie tai tinkamai (Seimo kontrolieriaus nuomone, raštu) būtų informavusi Pareiškėją. Paaiškinta, kad Pareiškėjos atstovas buvo informuotas žodžiu.

Seimo kontrolierius kritiškai vertina CDMEK paaiškinimus (pažymos 7.6 punktas), kad skundas nenagrinėjimas, nes teisme nagrinėjama byla dėl tų pačių aplinkybių: CDMEK vadovaujasi Vilniaus apygardos administracinio teismo sprendimu (ne LVAT suformuota praktika) dėl administracinės procedūros, numatytos Viešojo administravimo įstatyme, sustabdymo pagrindų, o ne

Nuostatais; Pareiškėjos skundo nagrinėjimo CDMEK realiai nesustabdė, o atsisakė skundą nagrinėti. Iš Ministerijos paaiškinimo (pažymos 8.1 punktas), kurį ji pateikė remdamasi CDMEK paaiškinimu, taip pat nėra galimybės nustatyti, ar skundo nagrinėjimas laikinai stabdomas, ar skundas apskritai nebus nagrinėjamas.

Atkreiptinas dėmesys, kad CDMEK darbas organizuojamas, skundai dėl profesinės ligos diagnozės nustatymo / nenustatymo pagrįstumo nagrinėjami, nenagrinėjami arba jų nagrinėjimas sustabdomas, sprendimai priimami vadovaujantis Nuostatuose (ne VAI) numatyta tvarka.

Seimo kontrolierius atkreipia dėmesį, jog šis atvejis ir vėl atskleidė, kad nėra aptartos ir CDMEK Nuostatuose įtvirtintos asmenų informavimo apie bylos nagrinėjimo sustabdymą, nenagrinėjimą bei apie sustabdytos bylos atnaujinimą tvarkos. Šiems aspektams esant neaptartiems, Seimo kontrolieriaus nuomone, nėra užtikrinama profesinės ligos pagrįstumo nustatymo procedūroje dalyvaujančių asmenų teisė žinoti apie bylos nagrinėjimo eigą, ir tai gali būti pagrindas vėliau kvestionuoti CDMEK priimtos išvados dėl profesinio susirgimo pagrįstumo arba nepagrįstumo teisėtumą;

13.5.2. Pareiškėja skundžia CDMEK veiksmus (neveikimą), kad jos atstovui nebuvo pateikti visi profesinės ligos pagrįstumo nustatymo procedūros metu CDMEK gauti dokumentai ir informacija. Ministerija informavo, kad Pareiškėjos atstovui buvo pateikti visi dokumentai, esantys byloje Nr. 11.4, išskyrus Pareiškėjos medicininę dokumentaciją, nes įgaliojime apie tai nebuvo parašyta, o atskiro Pareiškėjos sutikimo nebuvo. CDMEK papildomai informavo, jog Pareiškėja „teismo posėdžio metu nepateikė jokių duomenų, kad CDMEK byloje trūktų medicininių dokumentų, esančių sveikatos priežiūros įstaigose, kopijų“ (pažymos 7.13 punktas). Seimo kontrolierius negali nei patvirtinti, nei paneigti Pareiškėjos teiginių, kad jos atstovui susipažinti galimai buvo pateikti ne visi dokumentai.

Seimo kontrolieriui nepriskirta funkcija tikrinti, ką CDMEK pateikė kitos institucijos, įstaigos, ir tų dokumentų atitikimą dokumentams, esantiems CDMEK nagrinėjamoje byloje arba teisme, skaičiuoti, kiek pateikta lapų, kaip jie sunumeruoti ir pan. Visus šiuos klausimus Pareiškėja, jos atstovas galėjo arba galės išsiaiškinti teismo posėdžio metu.

Seimo kontrolierius pažymi, kad, remiantis Nuostatais, nėra aišku, ar CDMEK yra įpareigota suinteresuotiems asmenims pateikti visą surinktą informaciją ir dokumentus, susijusius su profesinio susirgimo pagrįstumo nustatymo procesu, ar vis dėlto tokios pareigos neturi. Nors, manytina, kad profesinio susirgimo pagrįstumo nustatymo procesu suinteresuoti asmenys turi teisę gauti informaciją ir dokumentus, susijusius su CDMEK nagrinėjamu skundu, tačiau, nesant aiškaus teisinio reglamentavimo dėl dokumentų suinteresuotiems asmenims teikimo tvarkos, negalima vienareikšmiškai konstatuoti, jog Komisija privalo visą bylos medžiagą teikti (siųsti) darbdaviui arba darbuotojui be atskiro ir konkretaus jų prašymo.

Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, Seimo kontrolierius daro išvadą, jog, nesant išsamiai aptartos ir teisės aktuose įtvirtintos CDMEK dokumentų bei informacijos teikimo suinteresuotiems asmenims tvarkos, negalima konstatuoti Pareiškėjos atveju buvus CDMEK neveikimą šiuo aspektu.

14. Konstitucinis valstybės įstaigų paskirties tarnauti žmonėms principas (Konstitucijos 5 str. 3 d.) suponuoja jų pareigą užtikrinti palankiausią žmogaus teisių įgyvendinimo režimą ir ginti bei saugoti šias teises, pačioms jų nepažeisti.

Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas 2008-01-22 nutarime konstatavo, jog „Visuotinai pripažįstama, kad skaidrumas, kaip viešosios valdžios institucijų ir pareigūnų veiklos principas, suponuoja informacijos sklaidą ir komunikavimą, atvirumą ir viešumą (tiek, kiek tai nekenkia kitoms teisės saugomoms vertybėms), atskaitingumą atitinkamai bendruomenei ir sprendimus priimančių pareigūnų atsakomybę už tuos sprendimus, taip pat tai, kad priimami sprendimai turi būti pagrįsti, aiškūs, kad juos, iškilus reikalui, būtų galima racionaliai motyvuoti; kiti asmenys turi turėti galimybę tuos sprendimus nustatytą tvarka ginčyti; skaidrumas sietinas su dalyvaujama demokratija, informacijos laisve, galimybe piliečiams ir kitiems asmenims kritikuoti valdžios įstaigų veiklą; valstybės tarnybos skaidrumas yra būtina prielaida, neįsigalėti korupcijai, protekcionizmui, vienu asmenų diskriminavimui ir privilegijų teikimui kitiems, užkirsti kelią piktnaudžiavimams valdžia,

taigi ir būtina prielaida žmonėms pasitikėti viešosios valdžios institucijomis ir apskritai valstybe.

Nagrinėjamos konstitucinės justicijos bylos kontekste pabrėžtina, kad valstybės tarnybos skaidrumo reikalavimas Konstitucijoje nėra paminėtas *expressis verbis*, bet tai anaipol nereiškia, kad valstybės tarnybos skaidrumas netraktuotinas kaip iš Konstitucijos kylantis imperatyvas. Priešingai, valstybės tarnybos skaidrumas – tai konstitucinis principas. Valstybės tarnybos skaidrumo imperatyvas kyla iš įvairių Konstitucijos nuostatų – normų ir principų, *inter alia* iš jos 5 straipsnio nuostatų, kad valdžios galias riboja Konstitucija (2 dalis) ir kad valdžios įstaigos tarnauja žmonėms (3 dalis), 25 straipsnio nuostatų, įtvirtinančių įsitikinimų raiškos laisvę ir laisvę ieškoti, gauti ir skleisti informaciją bei idėjas, taip pat ir piliečio teisę įstatymo nustatyta tvarka gauti valstybės įstaigų turimą informaciją apie jį (5 dalis), [...], kad piliečiams laiduojama teisė kritikuoti valstybės įstaigų ar pareigūnų darbą, apskųsti jų sprendimus ir kad draudžiama persekioti už kritiką (2 dalis) [...].“

Tyrimo metu įvertinęs pateiktą informaciją, teisės aktų, reglamentuojančių CDMEK veiklą, skundų dėl profesinės ligos patvirtinimo / nepatvirtinimo nagrinėjimo tvarką, terminus, nuostatas, *Seimo kontrolierius atkreipia dėmesį į tai, kad dėl teisės aktų netobulumo yra pažeidžiami gero administravimo, atsakingo valdymo principai*. Seimo kontrolierius mano esant būtinybę tobulinti *Centrinės darbo medicinos ekspertų komisijos nuostatus*:

14.1. *aiškiau arba (ir) išsamiau reglamentuojant dokumentų ir informacijos Asmenims teikimą profesinės ligos pagrįstumo nustatymo procedūros metu.*

Remiantis Nuostatais, Ligų tyrimo nuostatais, CDMEK profesinės ligos diagnozės pagrįstumo arba nepagrįstumo išvada yra priimama medicininių dokumentų, kurie dažniausiai gaunami Komisijos pareikalavimu iš asmens sveikatos priežiūros įstaigų, pagrindu. Seimo kontrolieriaus nuomone, suinteresuoti asmenys turėtų žinoti, kokie dokumentai, informacija yra pateikta skundai nagrinėti, o CDMEK, atsižvelgiant į jos veiklos specifiką vertinant profesinės ligos nustatymo pagrįstumą, darbuotojui ir darbdaviui privalo pateikti prašomą informaciją.

Atkreiptinas dėmesys, kad CDMEK Nuostatuose nėra reglamentuota informacijos arba dokumentų, susijusių su profesinės ligos pagrįstumo nustatymo procedūra, pateikimo darbuotojui, darbdaviui arba kitų institucijų atstovams tvarka. Nuostatuose numatyta informavimo apie skundo gavimą tvarka, informacijos apie CDMEK šaukiamo posėdžio datą, laiką ir vietą tvarka. Remiantis Komisijos paaiškinimu, suinteresuoti asmenys su jais dominančiais dokumentais turi teisę susipažinti atvykę į CDMEK arba pateikę šiai Komisijai prašymą raštu, nurodydami, kokius konkrečiai dokumentus (jų kopijas) besikreipiantis asmuo siekia gauti; tačiau nėra aišku, kokiam teisės akte tokia dokumentų gavimo, susipažinimo su jais tvarka yra nustatyta. Remiantis Teisės gauti informaciją įstatymo nuostatomis, informacija tai žinios, kuriomis disponuoja institucija, vykdydama viešąsias funkcijas (pažymos 9.3 punktą).

CDMEK yra speciali ekspertinė institucija, sprendžianti ***ginčus dėl profesinių ligų diagnozės nustatymo (nenustatymo) pagrįstumo***, todėl suinteresuoti asmenys privalo žinoti informaciją, žinoti apie dokumentus, CDMEK surinktus ginčui spręsti (arba privalo visa tai gauti).

LVAT (2009-04-09 sprendimas administracinėje byloje Nr. A⁵⁵⁶ – 476/2009) yra pasisakęs, kad „Viešojo administravimo subjektų veiksmai turi būti aiškūs, nedviprasmiški. Priešingu atveju, viešojo administravimo paslaugų vartotojui gali kilti neaiškumų, kaip ir kokiū būdu jis (paslaugų vartotojas) turi elgtis, siekdamas gauti kokybišką viešąją paslaugą. [...]“

14.2. *aiškiai apibrėžti suinteresuotų asmenų (darbdavio ir darbuotojo) informavimo raštu apie priimtą sprendimą dėl bylos nenagrinėjimo, sustabdymo tvarką, kad suinteresuoti asmenys galėtų pasinaudoti galimybe ginti savo teises teisme.*

Šiuo metu Nuostatuose reglamentavimu nėra užtikrinama profesinės ligos pagrįstumo nustatymo procedūroje dalyvaujančių asmenų teisė žinoti apie bylos nagrinėjimo eigą, ir tai galėtų būti pagrindas vėliau kvestionuoti CDMEK priimtos išvados dėl profesinio susirgimo pagrįstumo arba nepagrįstumo teisėtumą. CDMEK yra viešojo administravimo subjektas, kurio priimti aktai (sprendimai) sukelia suinteresuotiems asmenims teisinės pasekmes, taigi CDMEK veikla turi būti skaidri, apie priimtus sprendimus privalo būti informuoti suinteresuoti asmenys.

Kadangi CDMEK yra atsakinga ir atskaitinga sveikatos apsaugos ministru, dėl CDMEK nuostatų keitimo sprendimą priima ministras, todėl *rekomendacija dėl Komisijos darbo*

organizavimo, Nuostatų tobulinimo teiktina Ministerijai.

Pažymėtina, kad Ministerija pripažino, jog Komisijos veikla tobulintina.

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad teisėkūros principais vadinami tam tikri imperatyvūs reikalavimai, keliami teisėkūroje dalyvaujantiems subjektams, siekiant sukurti vientisą, nuoseklią, darnią ir veiksmingą teisės sistemą. Pagal Teisėkūros pagrindų įstatymo nuostatas, teisėkūroje vadovaujamosi šiais principais: **pagarbos asmens teisėms ir laisvėms** principu – reiškiančiu, kad teisės aktų nuostatos turi užtikrinti ir negali paneigti Konstitucijoje, Europos Sąjungos teisės aktuose, Lietuvos Respublikos tarptautinėse sutartyse, Lietuvos Respublikos įstatymuose ir kituose teisės aktuose nustatytų asmens teisių ir laisvių, teisėtų interesų; **efektyvumo** – reiškiančiu, kad rengiant teisės akto projektą turi būti įvertinamos visos galimos teisinio reguliavimo alternatyvos ir pasirenkama geriausia iš jų, teisės akte turi būti įtvirtinamos veiksmingiausiai ir ekonomiškiausiai teisinio reguliavimo tikslą leisiančios pasiekti priemonės, turi būti skelbiami ir įvertinami dėl teisinio reguliavimo gauti pasiūlymai, o teisėkūros veiksmai atliekami per protingus terminus; **aiškumo** – reiškiančiu, kad teisės aktuose nustatytas teisinis reguliavimas turi būti logiškas, nuoseklus, glaustas, suprantamas, tikslus, aiškus ir nedviprasmiškas.

Konstitucinio Teismo 2004-12-13 nutarime konstatuota: „Konstitucinis teisinės valstybės principas suponuoja įvairius reikalavimus įstatymų leidėjui, kitiems teisėkūros subjektams: teisėkūros subjektai teisės aktus gali leisti tik neviršydamį savo įgaliojimų; teisės aktuose nustatyti reikalavimai turi būti grindžiami bendro pobūdžio nuostatomis (teisės normomis ir principais), kurias įmanoma taikyti visiems numatytiems atitinkamų teisinių santykių subjektams; diferencijuotas teisinis reguliavimas turi būti grindžiamas tik atitinkamais teisės aktais reguliuojamų visuomeninių santykių subjektų padėties objektyviais skirtumais; kad teisinių santykių subjektai galėtų žinoti, ko iš jų reikalauja teisė, teisės normos turi būti nustatomos iš anksto, teisės aktai turi būti oficialiai skelbiami, jie turi būti vieši ir prieinami; įstatymuose ir kituose teisės aktuose nustatytas teisinis reguliavimas turi būti **aiškus, suprantamas, neprieštaringas, teisės aktų formuluotės turi būti tikslios**“.

15. Seimo kontrolierius pažymi, kad, vykdant Seimo kontrolieriaus rekomendacijas, pateiktas 2017-05-05 pažymoje Nr. 4D-2017/1-60, Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2017-08-30 įsakymu Nr. V-1018 buvo pakeisti (patikslinti) Nuostatų 5, 7, 21, 25, 26, 31 punktai, 9.1, 9.2, 9.6, 9.7, 17.1, 18.1, 18.3, 18.5 papunkčiai. Ministerija informavo, jog ir šiuo metu rengiami CDMEK nuostatų tam tikri pakeitimai, todėl Seimo kontrolierius neturi pagrindo konstatuoti Ministerijos pareigūnų neveikimą šiuo aspektu, juolab dabar (kai Ministerijos pareigūnams, siekiant suvaldyti COVID-19 viruso plitimą, rūpinantis žmonių sveikata, skubiai reikia spręsti visai valstybei svarbius klausimus, priimti sprendimus) įpareigoti juos *skubiai* parengti Nuostatų pakeitimus.

Vis dėlto *Seimo kontrolierius atkreipia Ministerijos pareigūnų dėmesį į tai*, kad šiuo tyrimu bei po kitų Seimo kontrolierių įstaigoje atliktų tyrimų dėl CDMEK veiklos išryškėjo ne tik teisinio reglamentavimo spragos, bet ir Komisijos narių atitinkamos srities (pvz., teisės) žinių trūkumai (atkreiptinas pareigūnų dėmesys į teismų sprendimus, kuriuose pateikiamas CDMEK išvadų įvertinimas, pvz., pažymos 3.7.2 punktas). Seimo kontrolierius pažymi, kad išvardinti aspektai sukelia suinteresuotiems asmenims (nagrinėjamu – atveju Pareiškėjai, jos atstovui) abejonių, nepasitikėjimą Komisijos veikla, jų priimamais sprendimais, ir dėl to jie priversti ginti savo galimai pažeistas teises kreipdamiesi į Seimo kontrolierių įstaigą, teismą ir pan.

„Administracinio sprendimo priėmimo faktinis pagrindas ir individuali argumentacija turi būti žinomi ne tik viešojo administravimo subjektui, priimančiam sprendimą, bet ir asmeniui, kurio atžvilgiu jis priimamas. Viešojo administravimo subjektas, priėmęs negatyvias pasekmes sukeliantį sprendimą, turi pareigą jį pagrįsti tiek teisiniais, tiek faktiniais argumentais, t. y. nurodyti priežastis, lėmusias neigiamo sprendimo priėmimą (LVAT 2013 m. balandžio 22 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A602-658/2013).“

Ministerijai teiktina rekomendacija dėl Nuostatų tikslinimo bei konsultacijų teisiniais klausimais CDMEK nariams organizavimo, Komisijos narių sudėties pakeitimo klausimo sprendimo.

16. Apibendrinus pateiktas išvadas, konstatuotina, kad dėl CDMEK nepakankamos veiklos, galimai ir iniciatyvos, specialiųjų žinių trūkumo, dėl teisinio reglamentavimo netobulumo buvo pažeisti gero administravimo, atsakingo valdymo principai, todėl Pareiškėjos skundas dėl šios pažymos 13, 14 punktuose pateiktų išvadų pripažintinas pagrįstu.

17. Atkreiptinas Pareiškėjos dėmesys į tai, kad:

17.1. remiantis teismų praktika, Komisijos sprendimai, veiksmai, neveikimas (atsisakymas atlikti jos kompetencijai priskirtus veiksmus) skundžiami Administracinių bylų teisenos įstatyme (ABTĮ) nustatyta tvarka ir terminais. Pagal ABTĮ, administraciniai teismai sprendžia bylas dėl valstybinio administravimo subjektų priimtų teisės aktų ir veiksmų teisėtumo, taip pat šių subjektų atsisakymo atlikti jų kompetencijai priskirtus veiksmus teisėtumo ir pagrįstumo ar vilkinimo atlikti tokius veiksmus.

Todėl, jeigu, Pareiškėjos nuomone, Komisija priėmė netinkamus sprendimus arba galimai neatliko kažkokių veiksmų (pvz., nepriėmė sprendimo ir pan.), kas priklauso jai pagal kompetenciją, ji turi teisę Komisijos neveikimą arba sprendimus skųsti teismui.

Kasacinis teismas yra išaiškinęs (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartys: 2009 m. vasario 2 d., Nr. 3K-3-25/2009, 2009 m. birželio 8 d., Nr. 3K-3-252/2009):

„Lietuvos Respublikos Konstitucijos 30 straipsnyje įtvirtintos asmens teisės kreiptis į teismą įgyvendinimo procesinė tvarka ir sąlygos yra nustatytos specialiuosiuose įstatymuose, ir tam, kad ši teisė būtų įgyvendinta tinkamai, šios tvarkos būtina laikytis. Konstitucines nuostatas konkretizuoja ir detalizuoja civiliniai, baudžiamieji ir administraciniai (tiek procesiniai, tiek tam tikru aspektu ir materialiniai) įstatymai, [...]“

17.2. galimos žalos klausimų sprendimas nepriskirtas Seimo kontrolieriaus kompetencijai. Jeigu, Pareiškėjos nuomone, jai yra padaryta turtinė, neturtinė žala, ji pati turi kreiptis į teismą.

LVAT yra ne kartą pasisakęs:

„Pareiga įrodyti, jog dėl neteisėtų valdžios institucijos veiksmų tam tikra žala patirta, tenka pareiškėjui, pareiškėjas taip pat privalo pagrįsti ir įrodyti priežastinį ryšį tarp jo nurodomos žalos ir neteisėtų veiksmų (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2011 m. kovo 30 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-444-669/2011). Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas byloje dėl neturtinės žalos atlyginimo ne kartą yra pažymėjęs, kad reiškiant reikalavimą dėl neturtinės žalos, kylančios iš valdžios institucijos neteisėtų veiksmų, asmeniui nepakanka vien tik abstrakčiai pareikšti, jog buvo padaryta neturtinė žala, tačiau būtina konkrečiai (laike ir vietoje) apibrėžti galimus neteisėtus veiksmus (neveikimą) ir jų galimą konkrečią išraišką (galimas pasekmes) asmeniui CK 6.250 straipsnio prasme. Vien tik pareiškėjo paaiškinimų apie patirtą neturtinę žalą nepakanka, paaiškinimai turėtų būti patvirtinti kitais tiesioginiais ar netiesioginiais, subjektyviais ar objektyviais įrodymais. [...]“;

17.3. vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės įstatymo nuostatomis, ministrai, vadovaudami jiems pavestoms valdymo sritims, yra atsakingi Seimui, Respublikos Prezidentui ir tiesiogiai pavaldūs Ministrui Pirmininkui. Taigi, Seimo kontrolieriaus kompetencijai nepriskirta nei spręsti klausimų dėl sveikatos apsaugos ministro skyrimo, nei dėl jo atleidimo iš pareigų klausimų;

17.4. remiantis Vyriausybės įstatymo nuostatomis, ministerija turi savo administraciją, kuriai vadovauja ministerijos kancleris. Ministerijos kancleris, ministro pavedimu įstatymų nustatyta tvarka priima į pareigas ir atleidžia iš jų ministerijos valstybės tarnautojus ir darbuotojus, skiria jiems tarnybines nuobaudas. Taigi, Seimo kontrolieriaus kompetencijai nepriskirta spręsti minėtų klausimų. Sveikatos apsaugos ministerijos kanclerio kompetencijai priskirta spręsti, ar Ministerijos pareigūnai tinkamai vykdo (-ė) jiems priskirtas funkcijas;

17.5. remiantis Nuostatais, Komisija sudaroma iš 12 Sveikatos apsaugos ministerijos, darbdavių ir darbuotojų organizacijų ir kitų valstybės įstaigų atstovų. Taigi, Komisijos nariai nėra tik Ministerijos darbuotojai. CDMEK sudėties klausimus sprendžia sveikatos apsaugos ministras, o ne Seimo kontrolierius, teismas ir pan.;

17.6. klausimai dėl galimai ne visos apimties dokumentų pateikimo / nepateikimo Pareiškėjos atstovui spręstini CDMEK arba teisme. Seimo kontrolieriui nepriskirta funkcija aiškintis,

kiek lapų dokumentų ir kokia įstaiga, institucija pateikė CDMEK, ar CDMEK galimai nenuslėpė dokumentų ir pan.

LVAT 2014-05-28 nutartis administracinėje byloje Nr. A-261-610-14 – „[...] viešojo administravimo subjektas, bet koku būdu gavęs informaciją apie galbūt padarytus pažeidimus, pagal savo kompetenciją turi patikrinti tokią informaciją, ją įvertinti ir reaguoti į ją nuostatų bei kitų teisės aktų nustatyta būdu. Tačiau tai nereiškia, kad Viešojo administravimo įstatymo, kitų šiam ginčui aktualių teisės aktų taikymo požiūriu atsakovas privalo veikti taip, kaip to prašo besikreipiantys į juos asmenys [...]“

SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAS

18. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius nusprendžia:

X skundą dėl Centrinės darbo medicinos ekspertų komisijos veiksmų (neveikimo) pripažinti pagrįstu.

SEIMO KONTROLIERIAUS REKOMENDACIJOS

19. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 8, 14 punktais, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius ***Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministrui rekomenduoja*** atkreipti dėmesį į pažymos 13, 14, 15 punktuose pateiktas išvadas, tačiau jomis neapsiribojant:

19.1. iš esmės spręsti CDMEK nuostatų pakeitimo klausimą;

19.2. iš esmės spręsti CDMEK darbo organizavimo tobulinimo, sudėties pakeitimo klausimus;

19.3. siekiant, kad Komisijos išvados būtų priimamos vadovaujantis galiojančių teisės aktų nuostatomis, iš esmės spręsti CDMEK narių specialiųjų žinių tobulinimo ir (arba), prireikus, konsultacijų jiems teikimo klausimą.

Prašytume apie rekomendacijų nagrinėjimo rezultatus Seimo kontrolierių ir Pareiškėją informuoti Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 20 straipsnio 3 dalyje nustatyta tvarka, t. y., **ne vėliau kaip per 30 dienų nuo siūlymo (rekomendacijos) gavimo dienos**.

Seimo kontrolierius

Augustinas Normantas